

D'ACI I D'ALLA

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ
ELIBERRIA CATALONIA PLACA CATALONIA 17

Juny 1926

Preu: 1.50 Ptas.

No es deixin enganyar
i exigir sempre aquesta
marca i nom
BELLESA (registrada)

BELLESA

PARÍS I BERLÍN
Gran Prix
et Médailles d'Or

Depilatori Belleza Té fama mundial per ésser l'únic inofensiu i que fa desaparèixer a l'acte el borrisol de la cara, braços, etc., extirpant l'arrel sense molèstia per al cutis. L'únic que ha obtingut el Gran Premi.

Loció Belleza ÉS EL SECRET DE LA DONA I DE L'HOMME PER A REJOVENIR EL SEU CUTIS. Especialment preparada i de gran poder reconegut per a fer desaparèixer les arrugues, grans, barbs, aspereses, etc. Dóna fermesa i desenrotllament als pits de la dona. Absolutament inofensiva.

Tintura Winter Basta una sola aplicació per a que desapareixin les canes. Serveix per al cabell, barba, o bigoti. Dóna matisos perfectament naturals i inalterables. Demanin-la negra, castany-obscur, castany natural, castany clar, ros. Es la millor, més pràctica i més econòmica.

Pelifer Belleza Vigoritza el cabell i el fa renàixer als calbs, per rebel que sigui la calvície.

Almendrolina Belleza ES LA REINA DE LES CREMES. Un sol pot rejoyeix i embelleix el cutis d'una manera admirable. Completament inofensiva. La dona jove realça i conserva sa formosura i la dona d'edat recobra l'imperi de la bellesa. Finísim perfum.

Es l'ideal Rhum Belleza Fora canes

A BASE DE NOGUER. Basten unes gotes durant sis dies per a que desapareixin les canes, tornant-les a son primitiu color amb extraordinària perfecció. Usant-lo una o dues vegades per setmana, s'eviten els cabells blancs, puix sens tenyir-los els hi dóna color i vida. Es inofensiu fins per als herpètics. No taca, no embruta, ni engrassa. S'usa de la mateixa manera que el Rom-quina.

Polvos Belleza De qualitat superfina i els més adherents al cutis.

DE VENDA: A les principals Perfumeries, Drogueries i Farmàcies d'Espanya, Amèrica i Portugal. — **Depositaris:** A Buenos Aires, D. Lluís Badia, carrer Bernardo Irigoyen, 263. — A l'Havana, D. Enric Tayà, carrer Dragones, 92, Telèfon A-3186. — A Panamà, D. Pere Pujolàs, «Farmacia Española». — A Mèxic, D. Jesús Rodríguez, Acadèmia, 35
Fabricants: Argente Germans, BADALONA

LECHE CONDENSADA MARCA LA LECHERA

La única que reemplaza ventajosamente a la leche fresca en la alimentación de los niños y en los usos domésticos. Folletos gratis a quien los solicite de la SOCIEDAD NESTLÉ, A. E. P. A. Vía Layetana, 41 - Barcelona

Veraneo! Viaje!

La Máquina de Afeitar "VALET" Auto Strop

no debe faltar en su equipaje!

Sus ventajas
La hoja se afila en diez segundos sin retirarla de la máquina y sin tener necesidad de aparato especial.
Da la facilidad de graduar la posición de la hoja según la barba.
Unos protectores especiales impiden el cortarse.
Resuelve el problema de limpieza, sin retirar la hoja, desmontar o destornillar pieza alguna.
Devuelve en un año su precio de coste, pues una hoja sirve para 40 y más afeitados y la máquina dura años.

Agencia General para
España, Portugal y sus Colonias
CASA HASSINGER, S. A.
Balneario, 73 BARCELONA

R. Maristany

PIANOS

CASA FUNDADA EN 1870

Vendes al comptat i a termini : Lloguers : Reparacions

18, Plaça de Catalunya, 18

Joan Matemala Flotats

ESCULTOR

Ofereix a vostè el seu estudi-taller

Carrer Mallorca, 382

Barcelona

ARTICLES DE GOMA

PER A BANY

GORRES-SABATILLES
CINYELLS I FLORS

IMMENS ASSORTIT

CASA PAPIOL

58, PELAYO, 58-TELEFON A-4938

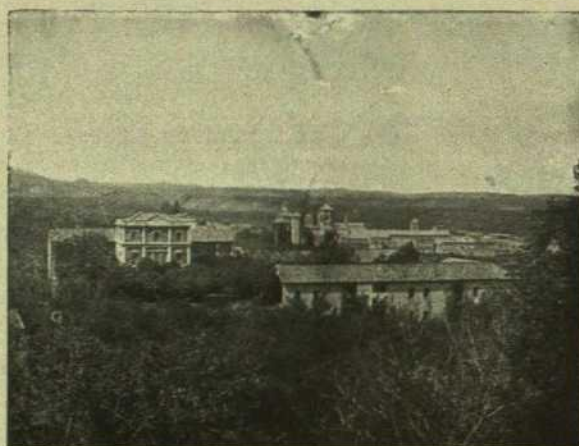
Gran Balneari Vil·la Engràcia d'Espluga de Francolí

PROPIETARI:

Dr. SALVADOR ROCA BALLBER

37 XALETES

que es lloguen per mesos i per
temporada, de 170 a 2.500
pesetes al mes

Vil·la Engràcia i Poblet

ADMINISTRACIÓ A BARCELONA:

Bruch, 114, pral. - Telèfon G. 1339

HOTEL VIL·LA ENGRACIA

de primer ordre

Pensió completa de 1.ª des de
18 ptes., de 2.ª 12 ptes.

Clima excel·lent de repòs, a 600 metres sobre el nivell del mar. Parcs i boscos creuats per 50 quilòmetres de carreteres. Estació ferrocarril de Lleida a Tarragona. Aigua regeneradora de la FONT DEL FERRO

Hostatge senzill i confortable a la MASIA DE L'AIGUA. Telèfon, electricitat, automòbils, jocs, Misses i Rosari diaris a l'església de l'Establiment

El problema de la comoditat i del bon gust

queda resolt amb les produccions en

MOBLES DE JONC

de la

MANUFACTURE PARISIENNE

FILLS
de J. BARÓ

TALLERS:
Riera S. Miquel,
n.º 88
Telèfon 686 G.

SALONS
D'EXPOSICIÓ
I
VENDES:

Passeig
de
Gràcia, n.º 115

Barcelona

Ramon Sunyer
Joier

Casa Fundada l'any 1836

Granvia, 660

Telèfon 815 S. P.

B A R C E L O N A

UN COLL DIFERENT

El **VAN HEUSEN** és un coll fluïx que posseeix tota l'elegància d'un coll fort. Està fabricat en una sola peça d'una classe de tela doble teixida en una corba científicament calculada a l'arc del coll, donant-li així al coll una curvatura natural i en conseqüència una adaptació perfecta i còmoda. Estudï les exclusives característiques del coll **VAN HEUSEN** i veurà que sa duració SOBREPASSA LA DE SIS COLLS CORRENTS

Van Heusen

És l'únic coll del món, d'una sola peça, que té la curvatura del coll teixida a la mateixa tela.

No s'arruga.
No té costures.
No té bordatges tallants.
No hi ha que emmendonar-lo.
No té juntures.
No es necessita agulla.
No es deforma.
NO S'ENCONGEIX.

Pot usar-se qualsevol classe de corbata.
Pot rentar-se i planxar-se a casa.
Fabricat en una sola peça.
Es doblega naturalment sense forçar ni rompre les fibres del teixit.
No s'adhereix al coll.

PREU:

2,50

PESETES
CADA UN

VAN HEUSEN

El coll més econòmic del món

(PATENTAT)

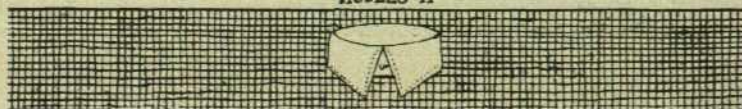
FABRICACIÓ NACIONAL

De venda en els Magatzems i Camiseries

SUPREM PER ECONOMIA, COMODITAT I ELEGÀNCIA

MANUFACTURAS FÁBREGAS, S. A. - Trafalgar, 27 - BARCELONA

MODELO-11

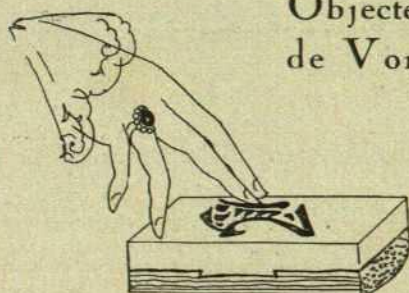

CAPDEVILA I GRAU

Mah-Jongg
Models especials

95 ptes.

Objectes
de Vori

CANUDA, 33

CASES QUE RECOMANEM

Casa BORRULL Plaça de les Olles, 9
Articles per esport-Futbol-
Xarxes per a tennis - Hama-
ques - Bosses - Cortines, etc. - Articles de pesca

FILLA DE J. LAPORTA
CARME, 52 - BARCELONA
Paraigües - Vanos - Moneders

PILOSUBLIMADO
EVITA LA CALVICIE
DE VENDA EN TOTES LES PERFUMERIES

MOBLES DE TOTES MENES A PREUS
REDUÏDÍSSIMS
A. NAVARRO
BALMES, 70 - BARCELONA

SPLENDIDE PENSION C. PELAYO, 8
60 HABITACIONS AMB AIGUA BARCELONA
CORRENT
Banys Pensió de 12 a 14 ptes.
:: Telèfon 3691 A. :: **Ascensor**

IDIOMES **LICEU DALMAU** València, 245
Comers, etc. Tel. 1845 A.

JACINT AVILA
Decoracions :: Armadures, estopa i guix
Passeig de Sant Joan, 73 : Telèfon 306 S. P.

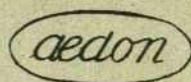
MAGATZEMS POMPEYA
Mobles de totes classes. Especialitat en mobles americans
per a despatx - SALMERON, 75 - Telèfon G. 1746

KAYSER La bona màqui-
na per a cosir
GUSTAU WEINHAGEN
Carrer de Diputació, 273 - Barcelona

A. HERNANDEZ - Vulcanització
de neumàtics
ROSSELLÓ, 199 - TELEFON 2060 G.

BASCULES **ROCH** :: Incompetents
I CAIXES per sa perfecció
PER A CABALS i preu
HOSPITALET BARCELONA Coll-Blanch 45

PIANOS, AUTOPIANOS I
ROTILLES
Passeig de Gràcia, 62

L. CAMPS ARNAU
Planeta, 41 (G.)
Pianos i Auto-pianos nous i d'ocasió

Llibreria BALAGUÉ
Compra i venda en Llibres d'ocasió
PALLA, 13 i 15

EL MARINO - Relotgeria
de JAUME FONOLLOSA
Canvis Vells, 8. El millor rellotge
que bat els segons, marca ALPINA

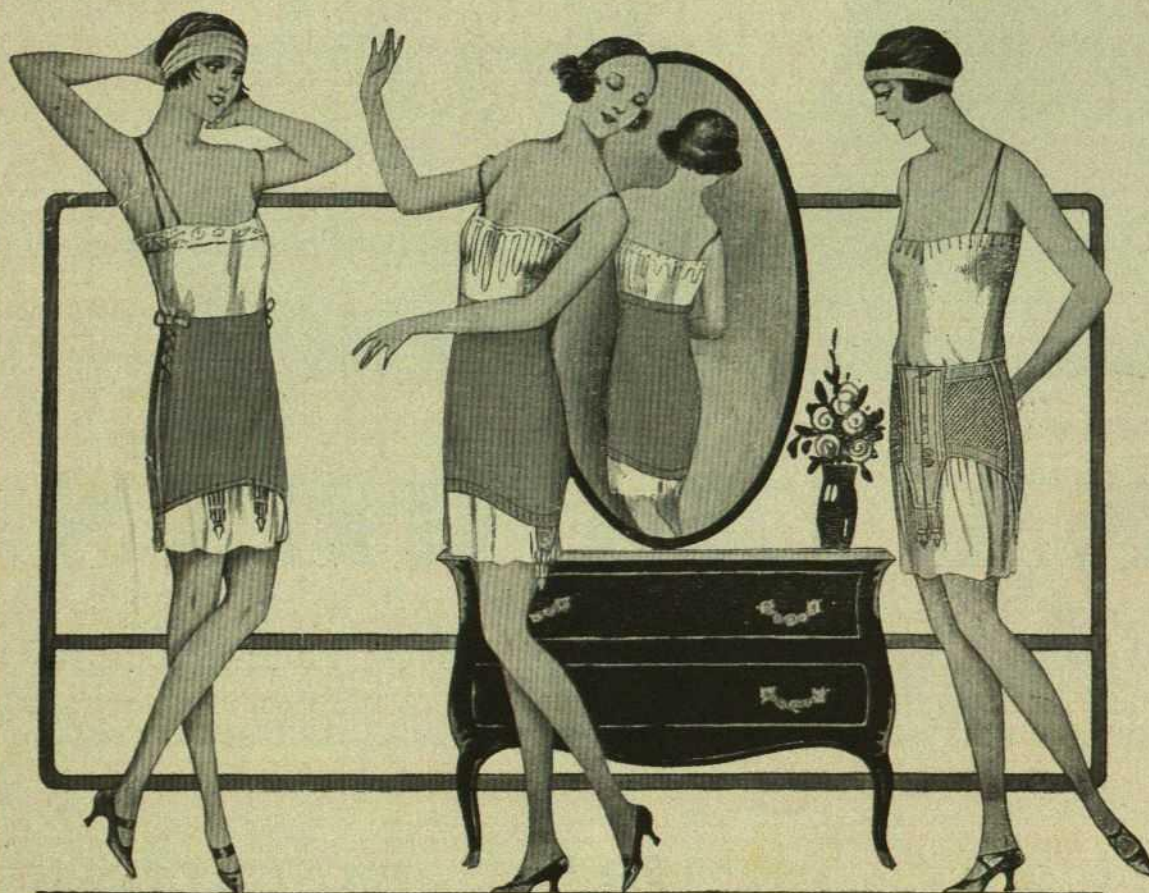
CARME, 77 CARBONELL Tel. 1764 A.
PORTES D'ACER ONDULADES, SERRALLERIA
D'OBRES I ARTISTICA, FUMISTERIA, ETC.

J. VILAPLANA
ÓPTIC - Execució ràpida en les fórmules
dels senyors Metges oculistes.
PELAYO, 16

ACADÈMIA COTS
COMERÇ, IDIOMES, ETC.
Carrer dels Arcs, 10 :: Telèfon 5041 A.

JOSEP BATLLE
RAMS, PLANTES I FLORS
PASSEIG DE GRACIA, 103

CICLOS **SANROMÀ** Balmes 62
MOTOS Tel. 1445-A
SPORTS Barcelona

**ULTIMS
MODELS
DE FAIXES
I CINTURES
DE GOMA**

**Corsé
Americano**

C. CARBONELL

**BOQUERIA, 25
BARCELONA**

CASA LLORENS

Fàbrica de Moneders, Carteres, Cigarreres, Marcs, Vades, etcètera
Darreres novetats de París i Viena :-: Especialitat en els encàrrecs

VALENCIA, 213

Telèfon 771 G.

BARCELONA

Fàbrica de Productes Ceràmics
Rajoles i articles de Construcció

**CASIMIR
VICENS**

Despatx: Carrer de Tallers, 72
Fàbrica: Carrer de Benavent
pròxim a Travessera (Sans)

Telèfon 5090 A. :: BARCELONA

Mah-Jongg

EQUIPS TOT CEL·LULOIDE
A 10 Ptes.; 17,50 i 40 els millors

FARISTOLS NOGUERA a 1 pta.

Clínica BEBES - 3, BISBE, 3

Classes de piano, violí i
violoncel - Solfeig, teoria,
harmonia i composició

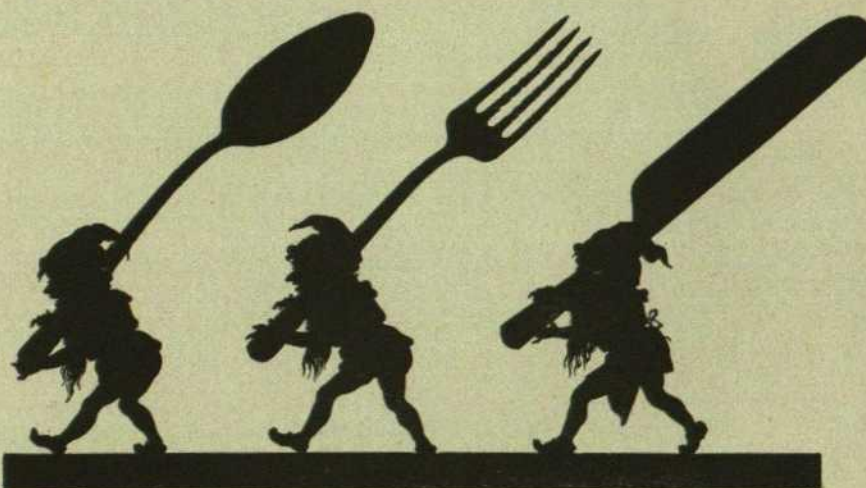
ACADEMIA LONGAS

Sala d'audicions
Passeig de Gràcia, 86

FÀBRICA D'ORFEBRERIA D'ART

Orfebreria Sales Balmes, S. A.

Coberts : Safates
Articles per a Hotels
Orfebreria d'art i no-
vetats en Argentat :
Articles de taula
Plata d'argent de llei
Salmes

Fàbrica i Oficines
Enna, 100-104 (P. N.)
BARCELONA

Vendes al detall:
Portaferriça, 4
Telèfon 1503 A.

BODEGUES SALVADOR MOYA, S. A.
Avinguda d'Icària, 177 :: Telèfon 46 S. M.

Vins fins de taula SANT QUINTI i SANTA ANNA
Vins generosos i escumosos

Especialitats: MOSCATELL - MALVASIA
LACRYMA CHRISTI - VERMUT MOYA
VI QUINAT, RANCI especial per a malalts i convalescents

Demaneu-lo en Colmados i Ultramarins

S. VERDAGUER

RONDA UNIVERSITAT, 9
Telèfon 1662 A
BARCELONA

*Lavabos,
Bidets,
Banye-
res, etc.*

Kum-a-part have all the qualifications of a good actor. Their appearance is correct and they do their stunts with ability and distinction.

I'm proud to work with them.

Rod La Rocque

Kum-a-part és realment pràctic: Clic, obert-clic, tancat! Però no tots els gemelos a pressió són Kum-a-part. Els autèntics porten gravada la marca en cada botó, i això és la garantia de bona qualitat. No n'accepti d'altres.

KUM-A-PART
UFF BUTTON

TRADE MARK REG. U. S. PAT. OFF.
the snap with the lifetime guarantee

ROD LA ROCQUE
Popular Star and Kum-a-part Enthusiast

Rod La Rocque és no sols un bon actor, sinó un home que vesteix bé. Ell pretereix, naturalment, els gemelos Kum-a-part perquè combinen la màxima elegància amb la comoditat i lo pràctic. Demani al seu camiser els nous Kum-a-part. Estils per a diari, sport o etiqueta. Però vulgui precisament Kum-a-part.

The Baer & Wilde & C.º - Attleboro, Mass.
Agents: S. Duigdenqolas, Stat. Ltda. - Barcelona

DIRECTOR:
Carles Soldevila

PREU:
Exemplar, 1,50 ptes.

D'ACI I D'ALLA

SUMARI

	Pàgina
Portada, per Josep de Togores	557
Ramon Turró	559
Antoni Gaudí, arquitecte genial, per Carles Soldevila	560-561
Republicans i carlins, per Lluís Alguer	562
L'home de quaranta cinc anys, per Felip Muntaner	563
Les curses de cavalls	564-565
La copa Davis	566-567-568
Picasso, per Sebastià Gasch	569
Chesterton a Sitges, per Josep F. Ràfols	570-571
L'auca del senyor Esteve, rajoles de Josep Mateu	572-573
Lletra de París, per Adolf Falgairolle	574-575-576
La moderna ceràmica sueca, per J. S.	577
La moda masculina	578-579
Montpeller, per Ferran Soldevila	580-581
La nena caparruda, per Charles Louis Philippe, trad. de Josep Carner, il·lustracions de Rafel Tona	582
A una dama, poesia, per Josep Carner	583
Enamorats, per Tomàs Roig	584
El teatre dels poetes	585
L'Exposició canina	

GRAVATS DE J. M. LLOVET

Número 102

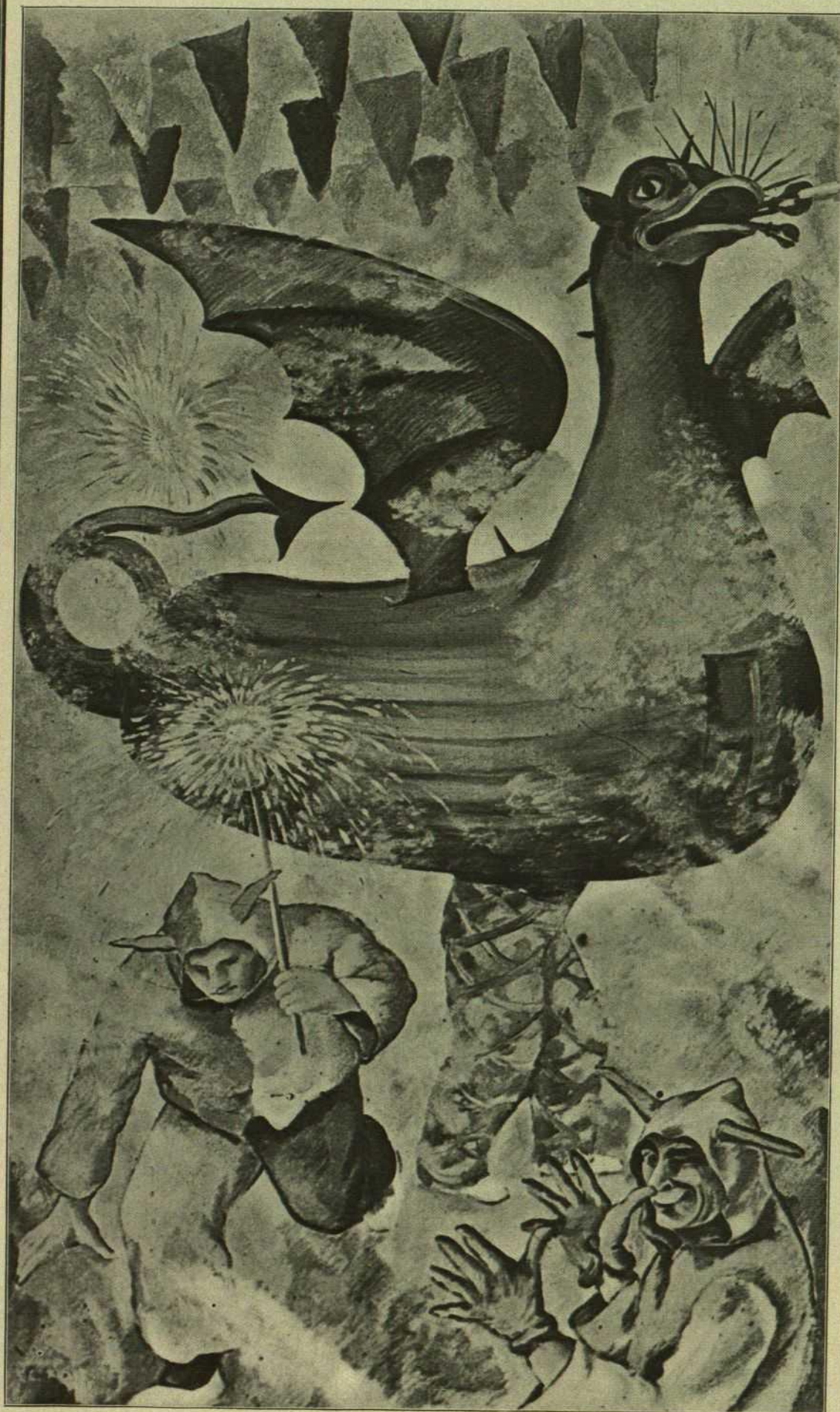
JUNY 1926

Vol. XV

ABONAMENT:
BARCELONA: ANY, 15 PTES.
FORA: » 16 »
AMÈRICA: » 18 »
ESTRANGER: » 22 »

REDACCIO I ADMINISTRACIO:
Llibreria Catalònia : Plaça Catalunya, 17
TELÈFON 4789 A

ABONAMENT:
BARCELONA: semestre, 8 PTES.
FORA: » 8,50 »
BARCELONA: trimestre, 4 »
FORA: » 4,50 »

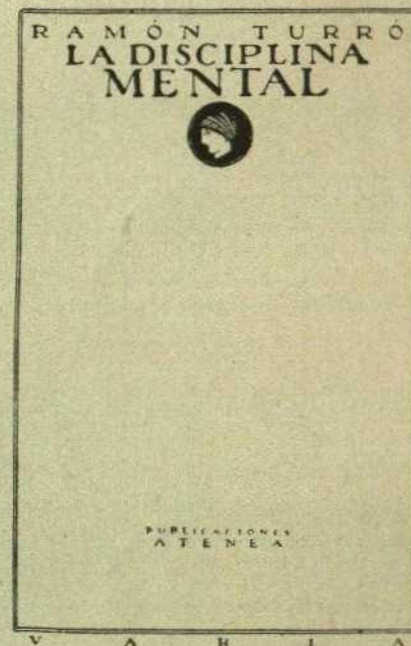

Ha passat Corpus amb els seus gegants, els seus nans, les seves patums i els seus dracs. L'artista E. C. Ricart ens dóna un vívid record d'aquests monstres en la pintura que ens complavem a reproduir.

Dins la migrada producció filosòfica catalana, els «Orígens del Coneixement» destaquen com un estel gairebé solitari. La teoria que s'hi descabde-lla ha estat acollida amb respecte arreu del món.

RAMON TURRÓ

Pocs homes com Ramon Turró han tingut la persuasió que sense una disciplina d'ordre, netament científic és totalment impossible passar de la cultura merament receptiva a la creació cultural.

Fill de Girona o de Malgrat, l'home insigne que Catalunya acaba de perdre era un cas curiosíssim de l'evolució dels temperaments i les idees de mitjan segle XIX ençà. La seva joventut apassionada, combativa i desorientada, contrasta amb la fermesa que agafa la seva vocació cap a la maduresa. L'home que no havia acabat la carrera de metge, que havia fet a corre-cuita els cursos de la Facultat de Filosofia i Lletres, que havia estat periodista, esdevé de mica en mica un fisiòleg i acaba per ésser un biòleg doblat de filòsof.

El relatiu enciclopedisme dels seus estudis i treballs perd de mica en mica tot aire de dispersió, per adquirir la robustesa d'una vocació integral.

L'evolució és tan completa, que ell, un formidable exemple d'autodidactisme, esdevé un apòstol de la disciplina i de la tradició científiques. Llegiu, si us plau, la pàgina emocionant en què el Dr. Cervera ens descriu l'angoixa del Mestre

Turró en presenciar l'agonia de Manuel Dalmau, el seu deixeble preferit que havia estat en contacte amb els mestres dels Estats Units i de França; hi trobareu el sentiment de la continuïtat frustrada, la pena de sentir-se privat d'un dels seus successors, preparat en medis que ell no havia pogut conèixer i havia hagut d'imaginar amb un esforç genial de la seva intuïció.

Tot i que en els seus començos la veu de la terra, eloqüentíssima a través dels seus actes que més semblaven contradir-la, no tingué en el Dr. Turró un eco gaire conscient i entusiasta; a mesura que el savi perfeccionava el seu esperit, sentia més finament i més intensament el batec del seu cor català.

En el mateix volum dels «Quaderns Blaus» que hem al·ludit suara i que tant alleugereix la feina de tots els biògrafs d'En Turró que la seva mort ha improvisat, trobem certificat l'amor que En Turró sentia per la seva llengua nadiua. Precisament un article seu ens en parla

amb agudesia d'home de ciència i amb cordialitat d'home de sentiment.

«La llengua nadiua—ens declara—és una necessitat de l'esperit, com ho és la de la llum pels damnats a viure a les fosques, la de l'orientació per als esmaperduts i tantes altres.»

I noteu que si l'amor a l'idioma nadiu fou constant en la vida d'aquest home il·lustre, no aconseguí una eficàcia pràctica fins a les darreries de la seva vida, quan ple d'una bona voluntat magnífica declarava que calia aprendre d'escriure correctament en català...

El Dr. Turró pertanyia a una casta d'homes no massa nombrosa a Catalunya. Era el científic, apte a col·laborar a la investigació experimental, menada conjuntament en tots els laboratoris del món civilitzat. Era, dins aquest exèrcit universal, un líder indiscutible.

Tant-de-bò poguem enyorar cada dia més la seva presència i cada dia menys el seu mestratge! Això serà el senyal de com ha estat fecund.

Antoni Rosich Catalán, autor de «Proses d'estiu i de tardor», de la «Biblioteca Literària»

La senyoreta Maria Rosa Montpellier, que fou proclamada Reina dels Jocs Florals del Rosselló

Els Jocs Florals del Rosselló

Mentre l'ensopiment flouresc de la Catalunya estricta continua, el Rosselló organitza amb creixent entusiasme la seva gaia festa. La d'enguany, organitzada per la colla del «Genêt d'or», ha assolit un remarcable èxit. Hi pronunciaren parlaments En Francesc Tresserre, del Consistori dels Jocs Florals de Tolosa, En Joan Amade, l'il·lustre professor de la Facultat de Lletres de Montpeller, i Carles Grandó, el poeta de Perpinyà.

La Flor natural escaigué a Pere Bartomeu Barceló, qui la va oferir a Na Maria Rosa Montpellier, proclamada Reina de la Festa.

Aquesta gentilíssima noia, abillada amb una mantellina blanca de gust lleugerament andalús, realitzà amb exquisida gràcia el repartiment de premis als poetes, entre els quals ens plau recordar els senyors Berenguer, Balart, Roses, Salter, Valls, i Alcàntara i Gussart.

Un homenatge a Rafael Marquina

L'inquiet periodista Rafael Marquina ha realitzat un esforç remarcabilíssim en pro de la difusió a Madrid de l'Art català. Molts amics seus se n'han adonat i han volgut que el públic veiés que se n'adonaven. Per això varen aplegar-se a l'entorn d'En Marquina, en un sopar d'homenatge.

A les postres, En Frederic Marés, en nom del Círcol Artístic de Barcelona, li va lliurar un present, penyora de la simpatia dels artistes de la nostra terra.

Rafael Marquina, voltat dels amics que l'homenatjaren a Madrid. A la seva dreta, el pintor Joaquim Mir

Antoni Rosich Catalán

Aquest jove escriptor, de cara ampla i cabell arrissat, vingué al camp de les lletres amb un recull de proses.

El seu segon llibre, aparegut adés en la «Biblioteca Literària», segueix la tònica inicial sota el títol *Proses d'estiu i de tardor*.

El senyor Rosich Catalán, amb estimable modestia, no tracta pas de descobrir-hi les Amèriques. Escriu correctament i fluidament sobre temes lírics, a penes esquitxats de moments crítics. A estones el to descriptiu s'intensifica i neix, com una complicació espontània, un principi de drama. Però mai no arriba a definir-se. L'autor, com penedit, recobra aviat el seu tarannà líric.

Cal prendre el seu llibre, excel·lent llibre de debut, com els arpegis que fa una mà jovenívola abans d'escometre les peces capdals del programa. Obrim-li un crèdit i esperem.

VERAMENT a l'artista que acaba de morir, fet malbé per un tramvia, un hom no li pot aplicar cap altre adjectiu encomiàstic que aquest: genial.

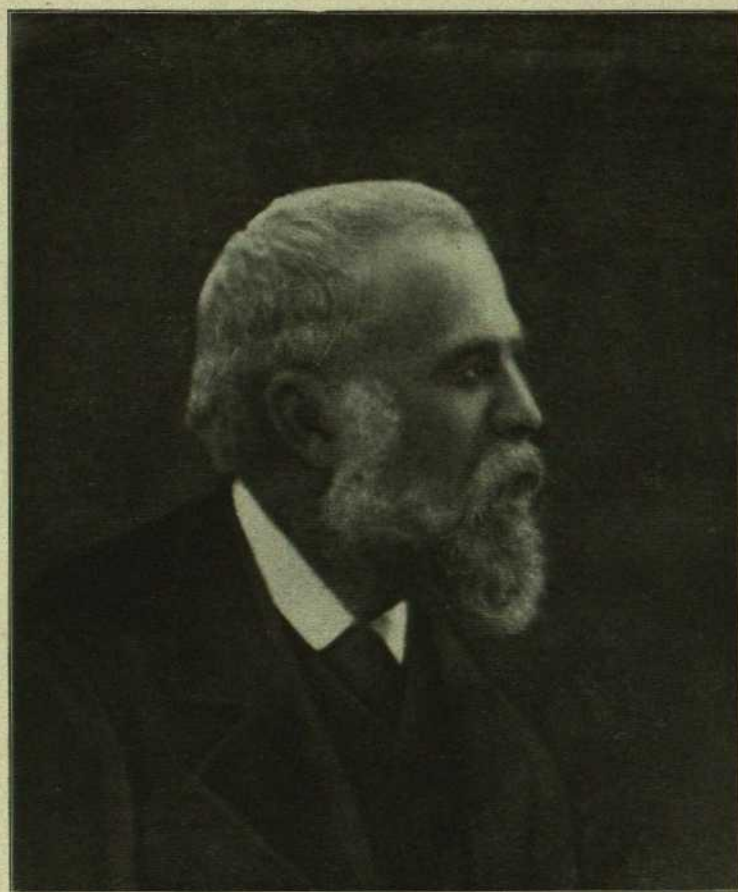
La seva obra no admet sinó els extrems: o bé l'absoluta exaltació o bé el complet denigrament, o bé era un geni o bé era un esgarriat.

En el moment patètic del seu traspàs, el poble de Catalunya s'ha inclinat a la primera hipòtesi. Gaudí ha mort en mig de l'afecte de tots els catalans i entre un cor de lloances. La seva agonia ha suspès el respir de la multitud i ha agafat aquell aire apoteòsic que amb tanta facilitat prenen els grans fets a casa nostra. Sí, noteu-ho: del renaixement ençà posseïm el do de les apoteosis. La nostra història literària i política registra un nombre extraordinari d'agonies emocionants i d'enterraments formidables. Adhuc alguns homes que en vida no aconseguiren una popularitat pràctica (el mateix Gaudí, que deixa tan endarrerida, per falta d'ajut, la seva catedral) obtenen un magnífic sufragi pòstum.

Tal vegada, l'home que menys conegué l'apoteosi fou el que la mereixia més: Maragall. Recordo que el seu enterrament no tingué ni de molt la grandiositat del de Verdager, ni l'esgarriança del de Guimerà, ni l'exuberància litúrgica del de Gaudí. Al Cementiri de Sant Gervasi varen pujar, sobretot, els intel·lectuals i els amics. El ciutadà que no era ni una cosa ni l'altre, escassejava.

És un mal moment el d'ara—tèbies les despulles del gran home—per jutjar amb esperit serè l'obra que ens deixa. Hom preveu que la seva valuació—tan fàcil per a un francès: encara recordo la ganyota de disgust del gran hel·lenista Víctor Berard davant la Sagrada Família—per als catalans, menys imbuïts de classicisme que els hereus de Mansard i de Lescot, serà una tasca extremadament àrdua.

El crític que es planti davant els camp-

ANTONI GAUDÍ ARQUITECTE GENIAL

nars de la Catedral nova, davant la casa del senyor Milà o del senyor Batlló, en el Passeig de Gràcia, de primer antuvi restarà desconcertat. Què diable és això? Aquesta passió per les corbes, aquest odi a la línia recta? Aquesta fal·lera de crear dificultats tècniques aparentment pel sol desig de resoldre-les? Columnes inclinades, per què?

Si el crític gira els ulls enrera, no troba sinó antecedents escadussers, cap dels quals serveix de punt de partida a l'obra d'En Gaudí. L'estudi aprofundit dels grans estils ha demostrat com tot hi respon a la lògica, així al Partenon com a la Catedral de Chartres. Les novetats que un estil representa sobre l'anterior, mai no obeeixen a un caprici, sinó que són filles d'una invenció i formen sistema amb ella. L'arc, l'ogiva, la volta, la rajola, la fusta, el ferro, cada solució nova, cada material nou, ha engendrat un nombre de novetats legítimes.

Ara bé: en l'obra d'En Gaudí, aquesta lògica i aquesta legitimitat manquen o bé s'amaguen enginyosament als nostres ulls miops. Gaudí agafa les pedres i hi juga més aviat com un *jongleur* que no com un arquitecte a l'antiga manera. L'arquitecte

a l'antiga manera s'acosta a contemplar la casa del senyor Milà i resta esbalaït. El seu formulari no dona pas la fórmula per fer tenir les pedres en aquell audaç equilibri! El ferro i el vidre no era pas així com li han ensenyat d'usar-los!

Aleshores, Gaudí és un «modernista»? Una mena de modernista, sens dubte, però exclusivament *sui generis*. Car tots els altres, o almenys la majoria, segueixen un camí diametralment oposat al que ha seguit el nostre gran arquitecte. Els alemanys, fet i fet, els pares de l'estil nou, han volgut trobar l'arquitectura escaient als moderns materials. Amb el ciment armat han bastit fàbriques i estacions d'una arquitectura estricta on cap detall balder fóra tolerat. Quan han corbat les superfícies, no

ho han fet en virtut d'una mera preferència estètica, sinó obeint a una llei mecànica.

Cosa horrible aquesta arquitectural! Els francesos, especialment le Corbusier i Jeanerret, han arribat seguint la mateixa via a solucions una mica mica menys antipàtiques. Agafant per model les creacions de l'enginyeria—l'automòbil, el transatlàntic, el vagó de tren—, han treballat a construir la «màquina per viure», és a dir, la casa.

Comptat i debatut, els arquitectes d'avantguarda encara van a les palpentes. Així i tot, és evidentíssim que van en una direcció diferent que el nostre Gaudí.

Ell resta, restarà segurament, com un fenomen a part dins l'arquitectura del nostre segle, sense parió, sense precedents i, probablement, sense deixebles. Pel cap alt, potser, algun futur investigador podrà provar-nos que el seu esforç és paral·lel al dels poetes simbolistes que volgueren «repandre leur bien à la musique», al de tots els homes que cap a la fi del segle XIX tractaren de rompre les fronteres de les belles arts. Gaudí, aleshores, apareixerà com l'arquitecte que volgué fer música simfònica amb les formes i els colors.

CARLES SOLDEVILA

DEL VUITCENTS

REPUBLICANS I CARLINS

ENTRE els apartats més interessants del llibre de Josep Llord, recentment aparegut, «Campanya montemolinista de Catalunya o guerra dels matiners», hi ha aquells qui fan referència al contacte que prengueren en alguns moments el moviment carlí i el moviment republicà. Els carlins, anomenats també montemolinistes perquè el pretendent Carles Lluís de Borbó i de Bragança (Carles VI) havia emprat com a títol corrent el de comte de Montemolín, lluitaven de bell nou des de l'any 1846, des que el matrimoni de la reina Isabel amb el seu cosí havia tirat per terra les aspiracions i les esperances d'aquells partidaris de don Carles, qui propugnaven el casament d'aquest amb la reina, per tal de posar fi a la lluita dinàstica.

La campanya montemolinista havia estat menada, amb fortuna canviant, per forces molt inferiors en nombre. El suport que els montemolinistes havien trobat en l'alta muntanya catalana els

El Comte de Morella

havia permès de sostenir-se durant dos anys. L'any 1848 havien sofert alguns contratemps. Fou en aquest mateix any que tingué lloc a Catalunya un alçament republicà.

Josep Llord explica com, ja en el mes d'abril de 1848, cap a uns dos cents republicans s'havien alçat en armes per terres de Girona, dirigits pel coronel Francesc Bellera. De París estant, el primer de juliol, Abdon Terrades, un dels fundadors del partit republicà a Catalunya, va adreçar una lletra als seus correligionaris. Després de proclamar que fóra un enemic del poble tot aquell qui no propugnés aquesta forma de govern, recomanava als seus adeptes que desconfiessin d'aquells qui més s'haguessin enlairat a l'empar de la monarquia constitucional, perquè els graus i honors són quasi sempre el premi de la traïció i el servilisme en un règim qui té per fonaments la corrupció i l'aviliment. «És entre el poble — així

acabava la seva lletra — allí on trobareu els homes de cor que poden salvar i regenerar la pàtria. Un home senzill, però d'ànima noble, és sempre preferible a un talent venut a la corrupció, a un especulador erudit o a un xerraire intrigant.»

Que en la mateixa època, en un mateix país, tinguessin lloc dos alçaments de significació tan diversa com el carlí i el republicà, és ja alguna cosa digna de meditació; però encara ho és més si es té en compte que aleshores aquestes forces d'ideologia antagònica combatren plegades més d'un cop contra l'enemic comú. Així, segons explica Josep Llord, el 12 d'agost, montemolinistes i republicans varen escometre, fins i tot barrejats, la columna isabelina de Molins de Rei. «Encara que uns i altres — diu l'autor — obraven per llur propi compte, un acord tàcit de combatre sense pietat l'enemic comú, feia que, lluny de molestar-se, recíprocament es

El brigadier Victorià d'Ametller, Comandant general dels republicans

Retrat de Ramon Cabrera, Tinent general de l'exèrcit carlí

moguessin militarment i administrativament com si anessin junts.»

El general Fernández de Còrdova en les seves «Memorias íntimas» fa constar aquest fet en la forma següent:

«L'opinió liberal del país ens era, endemés, contrària; i encara que enemiga del carlisme, el seu odi envers els moderats era tal, que demòcrates i liberals conspiraven en totes les ciutats activament i aixecaven també partides. Més d'una vegada es bateren plegats montemolinistes i progressistes contra les tropes de la reina, i fraternitzaren ambdós bàndols i s'allotjaren en els mateixos pobles.»

El moviment progressista-republicà que havia d'esclatar el 28 de setembre del mateix any 1848, i que tenia per objecte principal apoderar-se per sorpresa del castell de Montjuich, de la Ciutadella i de la Drassana, va ésser descobert a temps pel capità general Fernández de Còrdova, i fou evitat per ell fàcilment. Però, per contra, el coronel Victorià d'Ametller i Vilademunt, ascendit a brigadier i nomenat comandant general de la província de Girona per la Junta superior republicana constituïda a Perpinyà, sostenia, algun temps havia, la revolta en terres empordaneses. El 13 de setembre va tenir una topada amb les tropes del govern a

Massanet de Cabrenys, i, nomenat comandant general de Catalunya, féu una petita campanya per les contrades del nord. La seva gent anava uniformada, amb capot blau, calces verdoses, espadenyes i barretina vermella.

No fou la partida de l'Ametller la sola a alçar-se en armes a favor de la república. En Castelló, de La Bisbal, amb una trentena de joves de Sant Feliu de Guíxols, Palafrugell i Calonge, es va llançar a la muntanya. En Francesc Bellera, qui ja havia realitzat una incursió republicana l'abril de 1848, tornà a aparèixer en escena, a mitjan febrer de 1849. En Baldrich i l'Escoda operaven al Camp de Tarragona i fins i tot pels encontorns de Barcelona. A Gràcia, 400 republicans van sostenir un tiroteig amb els mossos d'Esquadra. A Gavà, les tropes d'En Baldrich tingueren una violenta topada amb els isabelins. Tant ell com altres capitosts republicans hagueren, però, de passar aviat la frontera.

Durant aquesta campanya trobem la mateixa connivència entre carlins i republicans. Josep Llord la qualifica de campanya mig republicana, mig montemolinista, i fa observar que Cabrera i els seus s'entengueren políticament i militarment amb l'Ametller i En Baldrich, i que tots van anar acordadament

contra l'enemic comú. Així, quan Ametller va entrar a Catalunya el febrer de 1849, acompanyat dels senyors Molins, pare i fill, antics empresaris del Teatre de Barcelona; d'alguns caps i oficials emigrats i de més de 400 homes, van anar a trobar-se amb En Marcial, capitost carlí. Francesc Bellera fou també ajudat pels montemolinistes.

Comentant aquesta col·laboració, escriu Josep Llord en el prefaci:

«La muntanya i la costa, la tradició i la reforma, fan un front únic per defensar quelcom que, a juí d'uns i altres, està per damunt de tot.»

Els passatges i capítols com aquests abunden en el llibre de Josep Llord, el qual constitueix un esforç reeixit per a la divulgació d'una campanya no gaire coneguda, que es desenrotllà gairebé exclusivament a la nostra terra.

* * *

Tan-de-bò l'exemple d'aquest benemèrit investigador trobés imitadors i continuadors a Catalunya. Ell mateix no voldrà donar-nos abans de gaire una altra reconstrucció d'algun període poc o mal conegut del passat segle, que Léon Daudet qualificà amb evident injustícia d'estúpid?

LLUÍS ALGUER

Acció dita del Pastoral, lliurada els dies

26 i 27 de gener 1849
(gravat de l'època).

L'HOME DE QUARANTA CINC ANYS

Síntomes

als cinquanta, ha de cercar un equilibri que res no l'ajuda a trobar.

El calendari i la partida de naixement combinats ens diuen sense possible dubte quan un home entra en aquest període; no obstant, fent la paròdia de la cèlebre frase de Pascal, podríem dir que hi ha en l'edat de l'home matisos que ni el calendari ni la partida de naixement no coneixen.

L'esgarripança de la maturitat és subtil. Cal tenir uns sentits afinats per adonar-se'n. Permeteu-nos de senyalar alguns avisos d'aquesta mena.

Ara és un senyor que escolta la següent anècdota. Una senyora té un dinar de vint coberts. A dos quarts de nou hi ha presents dinou convidats. Tots esperen el vigèsim invitat, que és un jove. A tres quarts de nou, la mestressa de la casa somriu amb una afabilitat nerviosa. Toquen les nou. Les cares s'allarguen. Al capdavant, la senyora no pot contenir-se i exclama: «El jove Llongueres no arriba... No ho entenc... Començo a témer qualsevol desgràcia. Vaig a telefonar-li». Telefona, efectivament, i resta estupefacta, puix que sent la veu del propi Llongueres.

—Com, sou vós!
—Sí, estimada senyora; sóc jo...
—No sabeu quina hora és?
—Sí.
—Les nou tocadeu!
—Perfectament...
—No recordeu que dineu a casa?
—No!
—Aquest vespre! Sentiu: aquest vespre.
—Aquest vespre.
—Us trobeu malament?
—Cal! Estic molt bé. Gràcies.
—Aleshores, per què no veniu? Què us passa?

I la veu del jove explica amb una dolçor celeste:

—Es que no tinc gana!
Fins aquí l'anècdota que en ella mateixa no té res de particular. No obstant, us servirà per sentir aquella esgarripança de l'edat madura que al·ludíem suara. Si el qui la conta pertany a la dita edat, ja veureu amb quina insistència remarca que l'invitat era precisament un jove i com de seguida afegeix: «Es un fet característic de la nova generació, que compta entre divuit i vint-i-cinc anys. Tenen una *sans façon!* Pertot sou a casa! Els altres no existeixen!»

Aquestes exclamacions són simptomàtiques. Mireu el qui les llença i veureu l'home de quaranta anys.

Un altre símptoma. Un record d'infante-

sa que tot d'una munta de les pregonesses de la memòria i té la virtut d'entendre-vos. De cop, us feu la il·lusió que això és un senyal de la frescor de la vostra sensibilitat. Error. Aquesta sensibilitat és la pròpia de l'edat madura.

I què direm de les temples que comencen de grisejar? L'home de quaranta anys ens dirà per excusar-se'n que a la seva família hi ha qui sap els exemples de precocitat en l'embranquament dels cabells, que un seu cosí tenia el cap blanc a trenta anys... De seguida escoltarà amb indecible plaer una noia que assegura que els cabells grisos donen al rostre una gràcia i un encís especialíssims.

El ventre també s'avença. Cal fer gimnàstica als dematins i menjar amb mètode. La cosa terrible és que un sol dinar al restaurant o a casa d'uns amics destrueix la feina d'una setmana d'exercici matinal. Es posarà cotilla? Ah, això sí que no. El nom de cotilla revolta la seva dignitat d'home. Cotilla, no; solament un cinyell de cuero i corda trenats... I encara se'n podria passar, si el sastre li tallés bé les armilles...

El sastre

QUIN un, el sastre!... El sastre, volent ésser lleial i oficiós, dona els més terribles disgustos a l'home madur. Preconitza els vestits a ratlles verticals. «Per què?», li demana el nostre home. Llavors no té altre remei sinó dir: «Les ratlles apriuen les persones una mica grasses.»

Les noies

L'HOME de quaranta anys troba a la primeria que les noies són encisadores. L'escolten amb gust. Ell es felicita *sotto voce* de tenir més èxit que no tenia en el temps assolit de l'adolescència, quan les noies el tractaven amb una mena de desdeny, de familiaritat hostil. Ha passat ben males estones, entre els 17 i els 24 anys! Ara, en canvi.

El nostre home s'enganya ara, com s'enganyava abans. En aquell temps que comença a ésser llunyà, sota la màscara de l'hostilitat hi havia un temor que era més a propòsit per afalagar-lo que per entristir-lo. L'amabilitat i la confiança que ara li mostren les noies és, simplement, el senyal que es senten segures al seu costat. Ingènuament, el passen a la reserva.

L'ambició

IRAR enrera! El nostre home de quaranta anys quan se gira veu que alguns dels seus companys han restat al camí, boca-terrosa; quan mira endavant veu els companys que li han guanyat avantatge. Per poc que aquest balanç li sembli desfavorable, sent la punxada de l'ambició.

L'ambició és divina en el cor del jove, és horrible en el cor de l'home que s'acosta a la cinquantena. Li escau de treballar, àdhuc de treballar arduament; és odiós que vulgui obrir-se pas a cops de colze. Hauria d'entrar en el període de la serenitat, no reprendre el foc del tumult.

Si el nostre home troba que no ha fet res o gairebé res del que havia somiat, no té el coratge d'acusar-se ell mateix la seva falta de tenacitat o d'intel·ligència. Vol carregar el mort a la seva dona («ah, si no m'hagués casat amb aquesta!») o sobre els fills («no hagués hagut de pensar en aquests!»).

De vegades, després d'un d'aquests balanços melangiosos, l'home entra en un període d'activitat febril. Ell que havia rigut dels honors, ara els cerca. De primer els cerca dissimuladament; després, en veure que no vénen, els cerca amb fúria i sense vergonya.

No sols els honors públics i oficials, sinó els altres. «Per què han fet seure el senyor X i no a mi al costat de la senyora de la casa?»

Si fracassa aquesta darrera temptativa per situar-se en el lloc que creu que li pertoca, l'home que s'acosta a la cinquantena torna a l'altivesa dels seus anys juvenils. Esdevé altre cop independent, revoltat, agressiu.

Excusa final

AL donar excuses? Hem donat alguns trets de l'home madur. El retrat que en resulta no és gaire seductor. Bé: no ens preocupem. Aquest retrat és el de molts senyors que ja no són joves i que encara no són vells, el retrat de la majoria, si voleu. Però hi ha excepcions. No dubtem que entre elles—tota resplendent—hi ha la del lector que ha ajuntat les celles en llegir alguns dels paràgrafs precedents.

FELIP MUNTANER

(Fots. Pérez & Sàbat)

LES CURSES DE CAVALLS

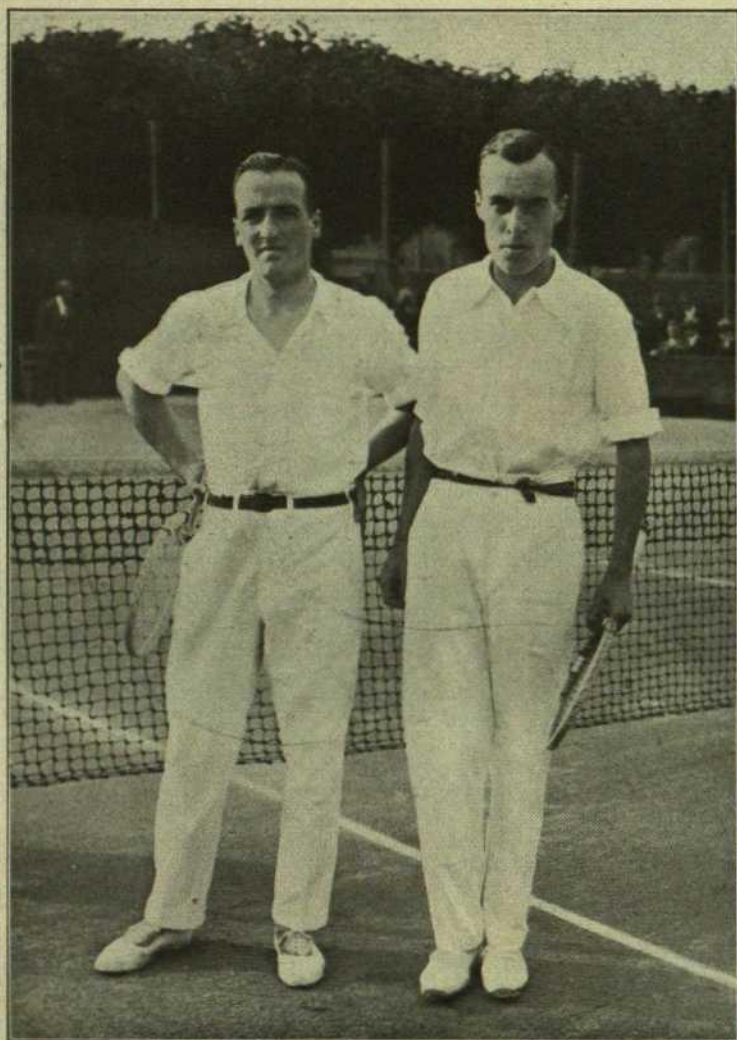
Els bons cavalls serveixen de pretext als uns per provar l'atzar, als altres per lluir les elegàncies de la temporada.

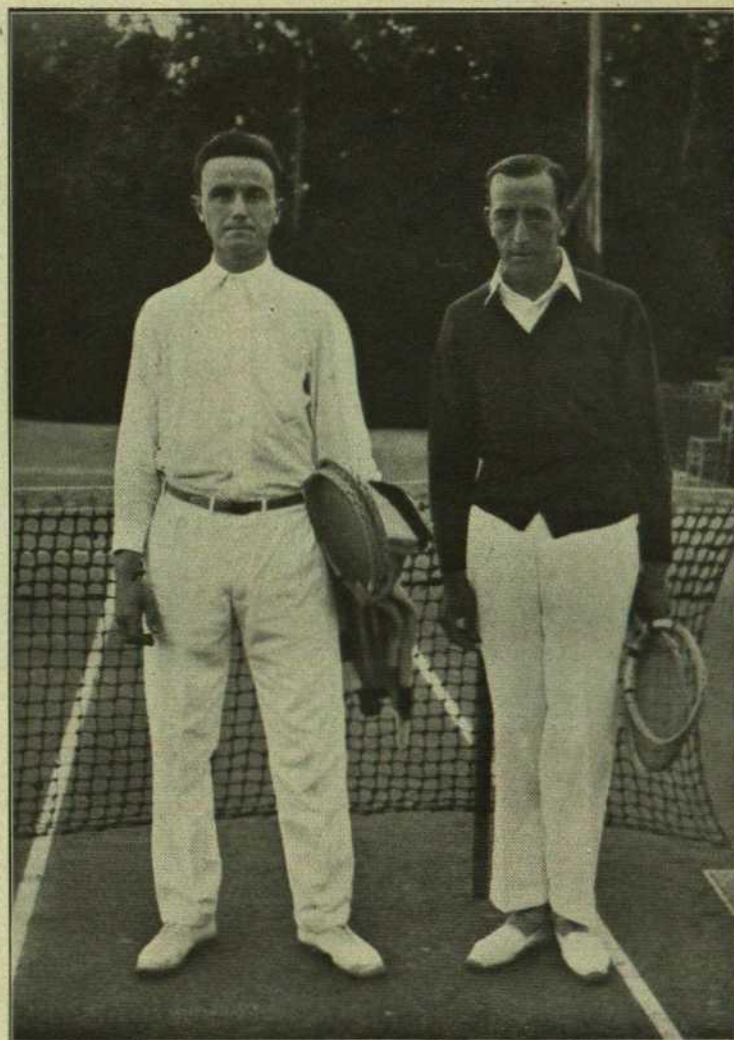
Diversos aspectes del nostre Hipòdrom, durant els dies de cursa.

L'únic capell de copa gris, portat per un conegut sportsman, demostra fins a quin punt és tímida a Barcelona l'elegància masculina.

«Copa Davis» - Obarrio (argentí), Sindreu (català)

«Copa Davis» - Flaquer (català), Robson (argentí)

LA COPA DAVIS

EL CAMPIONAT MUNDIAL DE TENNIS. — UN ESPORT MAL JUTJAT

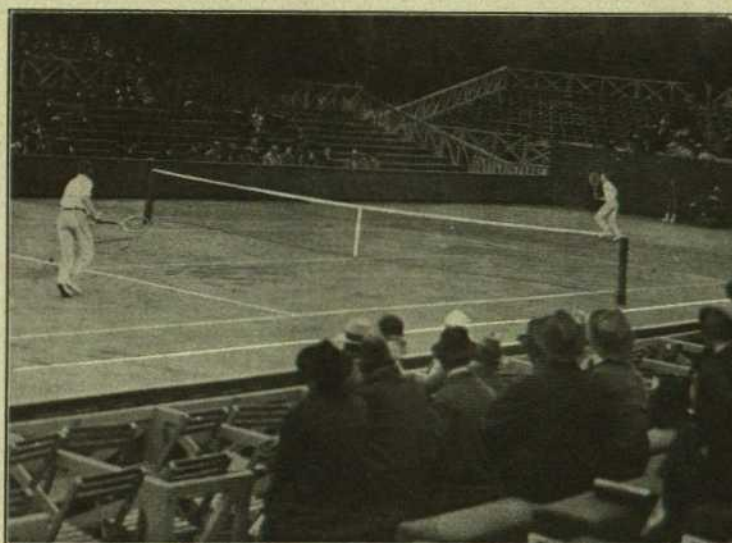
CADA esport sol tenir el seu moment d'intensitat dins el calendari. El del tennis s'escau en aquest mes. Simultàniament, en tots els països civilitzats es practiquen les eliminatòries per obtenir els dos asos que hauran de disputar-se la copa Davis.

Aquesta copa, oferta per un nordamericà, ha esdevingut un campionat mundial de tennis. La majoria dels altres esports, tot i llur importància, manquen d'una competició d'aquest abast. En el futbol mateix, que és l'esport més popular arreu del món, no hi ha sinó campionats nacionals, o anomenats nacionals. Les proves entre seleccions de diversos països, sols quan són organitzades sota el patronat dels Jocs Olímpics, pre-

nen un caràcter orgànic i permeten la proclamació d'un campió. El tennis, per contra, té periòdicament el seu *criterium* organitzat amb gairebé totes les garan-

ties desitjables. Els primers partits internacionals han estat favorables als nostres tennismen. Diguem, de passada, que l'adjectiu possessiu que acabem d'aplicar-los és menys pretensions que de costum, puix que així Flaquer i Sindreu, com Morales i Juanico, pertanyen a clubs barcelonins.

Sindreu i Juanico vanceren els defensors d'Irlanda, i Sindreu, Flaquer i Morales han guanyat folgadamment als simpàtics jugadors argentins que acabaven de vèncer els hongaresos, en les mateixes pistes barcelonines. En escriure aquestes ratlles, els jugadors Flaquer i Tarruella juguen a París amb anglesos i francesos. Hom veu que el tennis, tot i ésser un esport relativament poc popular, és,

Campionat de Tennis a París - «Partit França-Amèrica»

(Fots. H. Manuel)

Barcelona.— Un dels partits de la «Copa Davis» entre els jugadors catalans i els argentins

Fot. Sport

sense disputa, el més cosmopolita de tots. Els seus asos han d'ésser a punt d'emprendre llargs viatges per terra i per mar. D'Austràlia a Suècia, del Japó als Estats Units, les raquetes engeguen i tornen pilotes. Al món, per als *tennis-men* i les *tenniswomen*, ja no hi ha fronteres; sols hi ha xarxes.

A la primeria, hom creia que el tennis era un esport graciós, senyorívol i... afeminat. Han calgut pocs anys i pocs concursos internacionals per convèncer a tothom que el tennis és indiscutiblement graciós i senyorívol... però que no té res d'afeminat. Demana amb el ma-

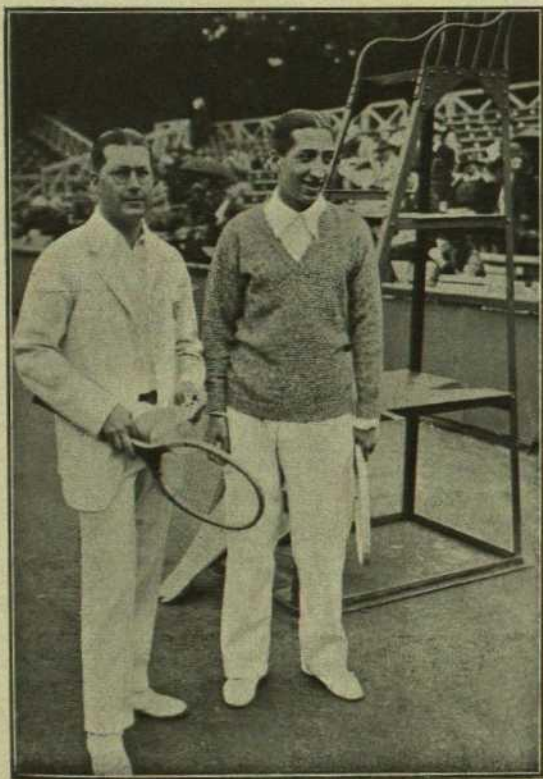
teix imperi que qualsevol altre una complexió atlètica. L'agilitat i la resistència han d'acompanyar ineludiblement la vista i la traça per formar un mestre de la raqueta. És per això que els tennisistes que no saben sotmetre's a la fèrria disciplina de l'atletisme no aconsegueixen mai durar en els primers rengles; hi passen com a efímers meteors.

Quina sorpresa per als que han començat la pràctica d'aquest esport elegant amb la intenció de concedir-li un bri tan sols de llurs activitats i acaben per descobrir que és un monstre insaciable! Un monstre insaciable que re-

glamenta els plaers, l'alimentació, el repòs, la son i la vigília!

És sabut a quin règim tan estricte és sotmesa Suzanne Lenglen, la meravellosa invencible, i amb quin mètode segueix el seu entrenament miss Helen Wills, la campiona americana que espera recollir la seva herència gloriosa.

Convé que si entre el planter de tennisistes de Barcelona — el més nodrit i seriós de la Península — hi ha algun jove o noia noblement ambiciós, no obliidi aquests grans exemples i es persuadeixi que cap excel·lència és duradora sense esforç i disciplina.

A l'esquerra

Partit França - Amèrica:
René Lacoste (francès) i
Howert Kinsey (americà)

A la dreta

Miss Helen Wills, campiona americana de tennis, jugant a París

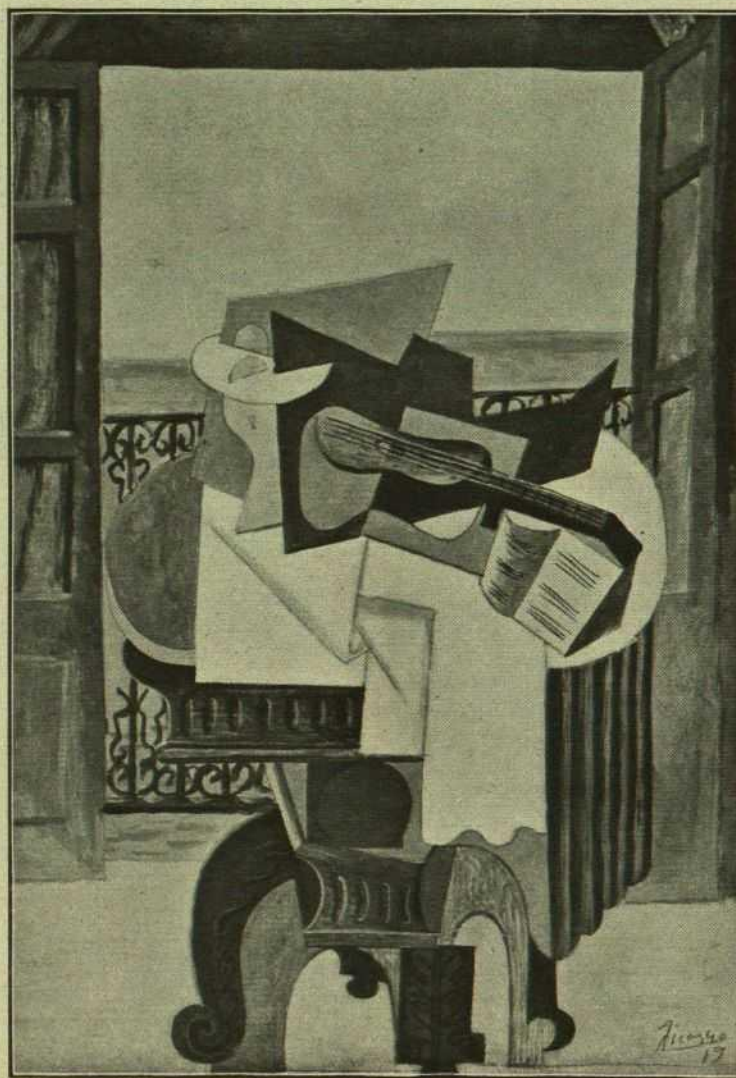
A les acaballes del segle XIX l'anarquia artística arribà al seu paroxisme. L'impressionisme, desarmat davant la natura, lliurat a tots els atzars de les sensacions expressades sense control, esclau de les sensacions no organitzades, ignorà les condicions més essencials que ha de reunir un quadre. L'impressionisme, embriac de realitat, dominat pel núvol que passa, pel sol que es pon, per l'escuma de les ones, esclau dels tros de paisatge, del *motif*, de l'assumpte, als quals es lliurava voluptuosament sense organitzar les sensacions que en rebia, oblidà les grans lleis col·lectives, fonamentals i eternes, que han regit sempre les manifestacions d'art de tots els temps. *L'impressionisme fou el gran atemptat contra la pintura*, han anatematitzat, implacablement, Ozenfant i Jeanneret damunt les pàgines desapiadades de llur revista *L'Esprit Nouveau*.

Cézanne i Seurat iniciaren el moviment de reacció contra l'impressionisme. Cézanne i Seurat foren els vertaders promotors de la clàssica reacció.

Cézanne, un dels primers, s'adonà del caràcter eminentment passatger de l'impressionisme. Cézanne, un dels primers, volgué fer-ne de l'impressionisme *quelcom de durable com l'art dels museus*. Cézanne, un dels primers, sentí la necessitat de retorn als eternals principis d'arquitectura que han governat tota veritable obra plàstica en totes les grans èpoques de l'art, els eternals principis d'arquitectura presents sota el rictus obsessionant dels idolins blau cel i mandarina de les costes de Zanzíbar, sota la força brutal i l'expressionisme exasperat del cap de Tei-lo, sota aquell *somriure august i discret* que descobria Llucià en l'Afrodita de Kal·lies, sota el caractericisme exacerbant dels retrats de Holbein, sota el tràgic misticisme apassionat del pintor de Creta, sota la pomposa teatralitat de David, sota la grassa materialitat del *Bain Turc*, de M. Ingres; en fi, sota tot l'enfarfec de l'anècdota accessòria de totes les obres realitzades, i en les èpoques més primitives, i en els grans cims de la història de l'art.

I tota l'existència de Cézanne fou un continu batallar per a refer el Poussin, però del natural, segons la seva pròpia expressió que coneixem pel llibre d'Ambroise Vollard. I tota l'existència de Cézanne fou una lluita ininterrompuda per a subordinar la realitat

P I C A S S O

Natura morta davant la finestra per Pau Picasso

(Col·l. l'Efort moderne)

als principis immutables d'arquitectura, per a supeditar la natura a les lleis d'equilibri, de composició, de construcció, per a sotmetre els espectacles naturals per la raó, per a dominar-los per la intel·ligència, per a faisonar-los al seu gust.

Quant a Seurat, ell fou la vivent antítesi dels seus contemporanis que anaven predicant la supremacia de l'instint i cobrint furiosament llurs teles de pinzellades genials. Ansiós de certesa, de lògica, de seguretat, de clàssica ordenació, Seurat furgà inlassablement dins l'estudi de la ciència de les línies i de les colors i lluità asprament per tal de crear-se un llenguatge estrictament pictòric que li permetés d'expressar-se clarament.

Seurat s'esforçà àvidament a bastir-se un sistema estètic que sabés satisfer el seu desig d'absolut. Segons la malaguanyada Lucie Casturier, Seurat resumia així les seves teories: *L'art és l'harmonia; l'harmonia és l'analogia dels contraris (contrastos), l'a-*

nalogia dels semblants (degradats), de to, de color, de línia; el to, és a dir, el clar i l'obscur; el color, és a dir, el roig i el seu complementari el verd, el taronja i el blau, el groc i el violeta; la línia, és a dir, les direccions sobre l'horitzontal.

Seurat assajà, en primer lloc, les seves teories en els seus dibuixos al llapis Conté damunt paper Ingres on la intensitat d'expressió és assolida pel savi veïnatge de les superfícies clares i fosques. Més tard, convençut ja de l'eficàcia del seu procediment, l'aplicà amb tota rigor en el terreny pictòric i infantà les seves teles meravelloses en les quals res no és deixat a l'atzar, en les quals tot s'organitza implacablement, en les quals tots els problemes pictòrics són lògicament resolts. Ementem, entre les més importants: *Le Cirque*, meravella d'ordre, on la inflexibilitat d'un rígida arabesc regula els harmòniosos moviments dels personatges; *Le Dimanche à la Grande Jatte*, on tot s'ordena a l'entorn d'una espessa xarxa de traçats gràfics verticals i horitzontals; *Le Chahut*, on tot és subordinat a la composició exclusivament establerta segons la diagonal de la tela i les seves múltiples paral·leles.

Seurat fou le seul impressioniste que tourmenta la géométrie, segons Baudelaire, i, amb Cézanne, el veritable fundador de l'art modern. La pintura ac-

tual deu a Cézanne i Seurat gairebé tots els seus descobriments. Cézanne i Seurat mostren el vertader camí a llurs successors immediats i preparen la resolució picassiana.

En 1907 Picasso eixia tot just de l'època blava, de l'època rosa, amb llurs arlequins, llurs mendicants, llurs esguerrats, personatges apassionats d'un món que era tota la tragèdia i tota la desesperació. Picasso no era sol·licitat com tants d'altres per la cridòria incoherent dels *fauves*. Concentrat, reflexiu, tot ell passió continguda, l'andalús meditava llargament dins el silenci del seu taller, començava a *courber sous la froide raison son génie*, com ha dit, exacte, André Salmon.

Picasso interrogava ardentment l'obra de Cézanne i la de Seurat i s'esforçava a deduir-ne una línia de conducta que li permetés de retrobar la forma que l'impressionisme escamotejà i féu desaparèixer. I naixien aviat els paisatges d'Horta d'Ebro d'infinita plasticitat, d'exasperada estructu-

ració, paisatges cantelluts que no són altra cosa que la violenta reducció de la realitat a una aspra simfonia de formes.

Aquella època de Picasso fou la lògica reacció contra el colorisme ultrancer de l'impressionisme i la directa conseqüència de l'obra dels dos precursors. Fou una època àrida i seca, greu i disciplinada; una època de ruda geometrització dels objectes, d'aspra reducció de les coses a una sèrie de figures geomètriques perfectament definides, de severa conversió dels espectacles naturals a una inflexible teoria de cubs, de cons, de cilindres, d'esferes. Fou l'època de *La Brioché*, de *Le Moulin à huile*, de les *Usines à la Huerta*, aquelles àcides obres del malagueny genial, les quals, exposades al Saló de Tardor de 1908 amb la *Cathédrale de Rouen*, d'Othon Friesz; amb *Cadaqués*, d'André Derain, amb els paisatges de *L'Estaque*, de Georges Braque, provocaren aquell famós *Asses de cubes!*, d'Henri Matisse que féu agrupar sota la denominació de *cubistes* tots aquells ben ardits campions de la pictòrica regeneració. Fou l'època de les vidents estructuracions: les fortes accentuacions de volums o la natura pur pretexte per una associació de formes organitzades segons rígides lleis estructurals.

Poc a poc, però, el cubisme pròpiament dit s'obre pas fatigosament. El pretexte natural s'esborra lentament, acaba per desaparèixer i sorgeixen tot l'ascetisme i, també, tota l'austeritat de les primeres abstraccions transcendents o el fet brutal desposseït de tota supèrflua ornamentació i orfe de tot detall accessori, les primeres abstraccions que suscitaren les desapiadades hostilitats i els profunds recels derivats de la no representació d'aquelles obres.

Intentarem d'explicar la manca de representació de les obres cubistes de Picasso.

La pintura no és una imitació d'objectes, ha dit Albert Gleizes en el seu opuscle lluminós. *Du cubisme et des moyens de le comprendre*, remarcable *plaquette* on són definides, en un estil sec i concís, les principals intencions de la pintura moderna.

L'assumpte, en efecte, no juga en el quadre més que un rol de segon pla. L'assumpte és un mitjà. El que únicament compta en pintura és l'associació de les formes i de les colors.

Un quadre no és res més que una sàvia

ordenació de formes i colors que té la seva vida particular i les seves lleis pròpies independents de tota imitació. Un quadre no és res més que una perfecta organització de formes i colors associades, no pel que representen, sinó per l'emoció que aquesta associació provoca. Un quadre és una veritable *machine à émouvoir*, segons el mot brutal de De Fayet.

Les obres de tots els grans mestres corroboren plenament aquestes afirmacions.

Tots els grans mestres han subordinat la realitat a la consonància de les formes i de les colors. Tots els grans mestres han emprat els objectes, no per llur valor repre-

gències de la composició. Correcció de la natura plenament demostrada. Creació i no pas imitació.

Picasso no ignora res de tot això. En 1907, esdevingut ja las d'un passat immediat feixuc de literatura, el gran malagueny comença a apassionar-se pel joc exclusiu de les formes i de les colors independentment de tota imitació. *El pintor pensa en formes i colors*, diu Georges Braque. I, més que de figuració, Picasso es preocupa de les afinitats de les línies, de les relacions de les formes entre elles, del joc únic de volums dins l'espai. Els paisatges d'Horta d'Ebro no són altra cosa que el primer pas vers l'expulsió de la tela de tota ingerència estranya a la plasticitat. En aquells paisatges, malgrat del respecte encara evident de la realitat, l'estudi de la ciència de les formes se situa insensiblement al primer pla.

Picasso, però, ha interrogat pacientment el Greco i Cézanne, Ingres i Seurat, Corot i Rousseau, tots els *suzerains des âmes alimentées de ferveur*, du *Ciréco à Rousseau le douanier*, segons la feliç expressió de Salmon.

Picasso ha comprovat que tots aquests mestres han supeditat la realitat a les necessitats de l'organització del quadre. Alhora, però, el pintor andalús ha constatat que el respecte massa viu del fet natural ha engendrat, en elaborar-se les obres d'aquests mestres, una lluita violenta per a conciliar la Natura i l'art, dos coses

sovint irreconciliables, lluita que ha atenuat la intensitat plàstica de llurs obres. I, conseqüència d'aquesta constatació, Picasso arriba a la conclusió que cal atorgar a l'artista les màximes llibertats perquè ens procuri, el més purament possible, l'emoció intensa i la sensació de lirisme que neixen de la sàvia associació de formes i colors. I Picasso ha començat a fer un ús abundant d'aquestes llibertats davant de la natura amb el sol objecte de trametre'ns l'emoció amb el més pur dels vehicles. Picasso ha volgut fer *pintura pura*.

D'ací a suprimir l'assumpte no hi ha més que un pas. I l'assumpte ha estat eliminat brutalment. I ha nascut el cubisme.

El cubisme crea una associació ordenada de formes i colors que no és deutora de res a la natura. Una perfecta organització pictòrica que no és bella per comparació, que és bella en si — el *Bell en si* de Plató. Una

Maternitat, pintura de Picasso

(Col·l. P. Rosenberg)

sentativa, sinó per llur valor estrictament plàstica. Tots els grans mestres han afirmat categòricament el *predomini de la plàstica sobre la representació*.

Per a Rafael, per a Ingres, per a Poussin, la botella no és altra cosa que un cilindre, el plat no és altra cosa que un cercle, el paper no és altra cosa que un blanc, l'ombra no és altra cosa que un negre. I aquestes formes-objectes han estat situades damunt la tela, no tals com apareixen en la realitat, sinó com ho exigeixen les necessitats de l'ordenació del quadre. Ozenfant i Jeanneret en llur llibre *La Peinture Moderne* — suggestiva publicació que hauria d'esdevenir el Baedeker de tot veritable *connaisseur* — publiquen una fotografia de l'Illa Tiberi de Roma confrontada amb una reproducció del mateix paisatge pintat per Jean-Baptiste Corot, qui el fixà sobre la tela essencialment modificat i adaptat a les exi-

pura construcció plàstica que té la seva significació en ella mateixa.

El cubisme crea una realitat pictòrica que és tan real com la mateixa realitat, ja que, com ella, no imita res, no copia ningú, sinó que viu la seva vida pròpia completament independent.

De la mateixa manera que una flor, que un arbre, que un ocell ens emocionen, no perquè imiten un gat, un barret o una pipa, no perquè ens recorden altres coses, sinó perquè satisfan la necessitat d'ordre i de mesura que sent tot cervell humà, sinó perquè obeeixen a les lleis d'ordre i de mesura que governen tota la creació, un quadre cubista ens emociona, no per comparació, sinó perquè és construït segons les lleis d'equilibri, d'eurítmia i d'harmonia que regeixen l'Univers, les lleis que esmentàvem en començar aquestes notes, les lleis que han estat sempre a la base de tota vertadera obra plàstica que vulgui ésser digna de tal nom.

De la mateixa manera que una flor no és res més que una flor, un quadre cubista de Picasso no és un bodegó, no és un paisatge, no és una figura, un quadre cubista de Picasso — passi la lapalissada — no és res més que un quadre, és a dir, segons Albert Gleizes, *aquella infinita pregària dita amb les línies, les formes i les colors*. Un quadre cubista de Picasso no és res més que pintura pura, és a dir, una perfecta reunió de formes i colors que no té res a veure amb la natura, que obeeix únicament a lleis constructives independents de tota representació. Un quadre cubista de Picasso és orgànic, equilibrat, ordenat, tancat com una flor i, com ella, no representatiu.

Figures per Pau Picasso

(Col·l. P. Rosenberg)

Perquè Picasso actualment alterna les obres cubistes amb concepcions d'un neoclassicisme fogós, alguns han pretès que el pintor malagueny abandonava definitivament aquella manera d'expressió. En les seves obres actuals, però, Picasso no fa res més que humanitzar tots els problemes de composició i de construcció que el cubisme

Retrats per Pau Picasso

(Col·l. P. Rosenberg)

ha suscitat; Picasso no fa res més que concretar les abstraccions cubistes. Sota el realisme minuciós dels seus dibuixos perfectes, sota el realisme saborós dels seus nusos actuals, els grossos nusos de pedra de mans monstruoses i peus descomunals — *Junon aux yeux de vache*, com els ha qualificat decisivament l'àcida sensibilitat de Jean Cocteau —, sota el seu actual expressionisme delirant, s'agita tot un món de formes abstractes associades per mitjà d'una inflexible sèrie de traçats gràfics que consoliden la composició amb una rigor que Poussin no desaprovava.

Cal subratllar, com a conclusió, uns mots de Pau Picasso que fixen netament el seu pensament sobre les relacions entre la Natura i l'Art.

Interrogat per Florent Fels, el pintor malagueny empeltat de barceloní pronuncià les següents paraules que l'agut redactor en cap de *L'Art vivant* transcriu en el seu recent llibre *Propos d'artistes*, recull d'interviews d'un alt interès periodístic: *Hom parla de naturalisme en oposició a la Pintura moderna. Però... és que algú ha vist mai una obra d'art natural? Natura i Art són dues coses totalment diferents. Des dels Primitius, les obres dels quals són tan allunyades de la realitat, fins a pintors com David, Ingres i àdhuc Bouguereau, tots pensaren, en pintar la natura, que l'Art és sempre Art i no pas Natura.*

Ve't ací una opinió autoritzada i un parer de qualitat que ajuden a bastament les nostres precedents afirmacions.

SEBASTIÀ GASCH.

El gran escriptor anglès, G. K.

(Dibuixat per

Chesterton, junt amb En J. M. Junoy

En C. Ricart)

COM un llamí l'infant, nosaltres esperàvem la tarda de diumenge que Ches-

terton la passaria a Sitges. Mister Bodfish i sa muller ens presentaren al gran home que ha viscut darrerament entre nosaltres. El pintor Enric Ricart s'armà d'un bloc per on son «koh-i-noor» pogués ratllar-hi els trets essencials de l'humorista. Quan penetràrem en l'hotel on Chesterton parava va semblar-nos com si fóssim absorbits pel pensador. La nostra vista es perdia pels sacsons de la seva faç enorme, moguda tot sovint per la joia infantil de sa rialla. Miss Rodha Bastable, sa cosina, l'amanyagava com l'infant fora d'escala que hi ha en ell, com l'infant que mai no oblidà l'«Alicia al país de les meravelles», que distreu son esperit afadigat de la teologia amb el fulletó sensacional, que ama el Nen Jesús quan plora en el pessebre i els tresors que li ofrenen el tres Reis d'Orient. — «Que heu notat gran diferència (demanem) entre l'Espanya central i l'Espanya llevantina?» — «Oh, no sé, quan l'estranger s'escorre per un poble per a ell desconegut, el que veu de seguit no són les diferències; són les similituds. El que a mi m'ha frapat és una cosa: que a Madrid com aquí rendeixen homenatge als tres Reis d'Orient. En vostre poble jo he trobat persones d'una forta agilitat d'intel·ligència; per altra banda, he vist vostres esglésies

CHESTERTON A SITGES

amb molts joves resant, el qual demostra que la pietat antiga aquí no minva; quina és la vostra opinió sobre aquest punt?» — «La nostra opinió sobre aquest punt és més aviat pessimista. La pietat d'aquí (ens atrevim a dir-li) no és pas pietat profunda; la gent va a missa per costum que no vol oblidar, però que, en general, no intensifica (i en cara, si els trencacolls de l'expressió no ens ho haguessin impedit), tornant a Barcelona (li hauríem remarcant), aneu si us és possible a l'església del Pi un xic dejorn, fixeuvos que molta gent, abans de treballar, entren a demanar a Sant Pancràs que els doni feina; se'n van de dret al sant; i en un altar tal volta del costat s'hi celebra la missa; el devot va directe cap a l'intercessor que una minsa pietat gairebé supersticiosa ara ha posat de moda sense donar-se compte ni tan sols del Cos vivent de Jesucrist que sagna en l'Hòstia consagrada. Aquesta gent cerca en la religió la graonada del confort, del guany material que els obsessiona, a penes si sap res de tot el món dogmàtic ni dels balsàmics Sagraments.»

Quan mister Chesterton s'alçà, En Bodfish i jo l'acompanyàrem, el portàrem ribera amunt i avall fins que s'imposà el descans. Era una tarda de pura serenor

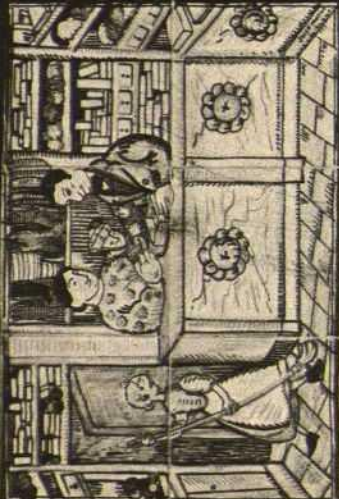
del dolç mes de Maria, de la Verge Maria que Chesterton adora, com els nens de sis

anys; una tarda divina, impertorbable, que deix lliscar placèvola, en la irisada immensitat, la barca primitiva — sense remor mecànica ni tuf de gasolina — només com a senyera del treball i delectança al mateix temps per a la nostra vista. Mentrestant la rialla ampla i infantil no se sap contenir, fa de les seves; rialla que sols s'estronca per a dar pas a un gest de dissensió en parlar de Tagore, i reprendre-la de nou, però amb els dits tot traçant sobre el paper amb mà traçada, còmicament, els trets d'aquell mestre d'estudi dels nois indis.

— «Mon amic (diu En Junoy, que ha estat tota la tarda, amb devoció, entrevint a Chesterton), mon amic (diu En Junoy referint-se a qui això escriu) sol afirmar que els sants més l'enamoren com més aprop, en ordre cronològic, els veiem de nosaltres.» — «Però Sant Francesc és de tot temps», s'apressa a contestar el gran home, qui tot seguit ens parla del seu llibre vinent, pendant del «Sant Francesc», dedicat a Sant Domènec: «l'apòstol del Rosari», proclama amb fervor Chesterton, treient son *chapelet* de l'infern de la seva americana i alçant enlaire la corretja de la nostra Mainadera, que ens porta a veure tots els anys, traspasat el cor d'espases, el sublim espectacle del Calvari. JOSEP-F. RAÍFOLS

"LA PUNTUAL" CASA FUNDADA EN 1830

L' ESTEVEI A LA BOTIGA

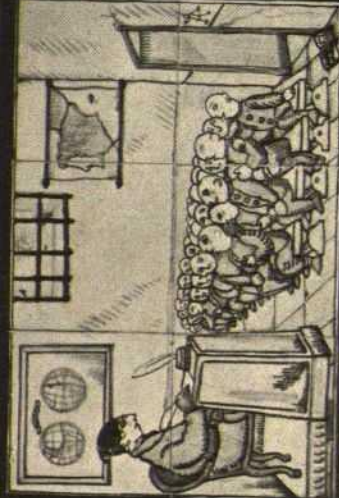
QUE TROBES QUE NO M'HI ASSEMBLO

ES VNA COSA MOLT TRISTA VN CASAMENT!

L' ESTEVEI QVEDA APROVAT

DE LO QUE HI APREN L' ESTEVEI

EL PRIMER PETÓ

L' ARROÇ, QUE PORTIN L' ARROÇ

ROSETA: FES-NE VN BON COMERCIANT

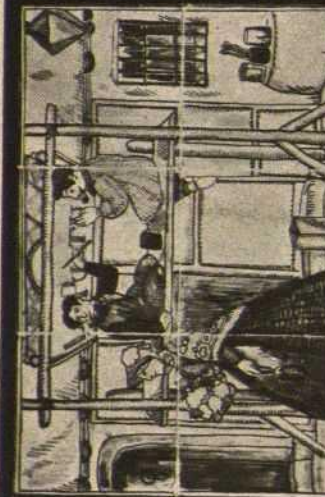
PAISATGES I EXPANSIONS

TOMASETA, SERIA I POC MENJADORA

ETS LA DONA QUE CERCAVA

LA REFORMA A LA PUNTUAL

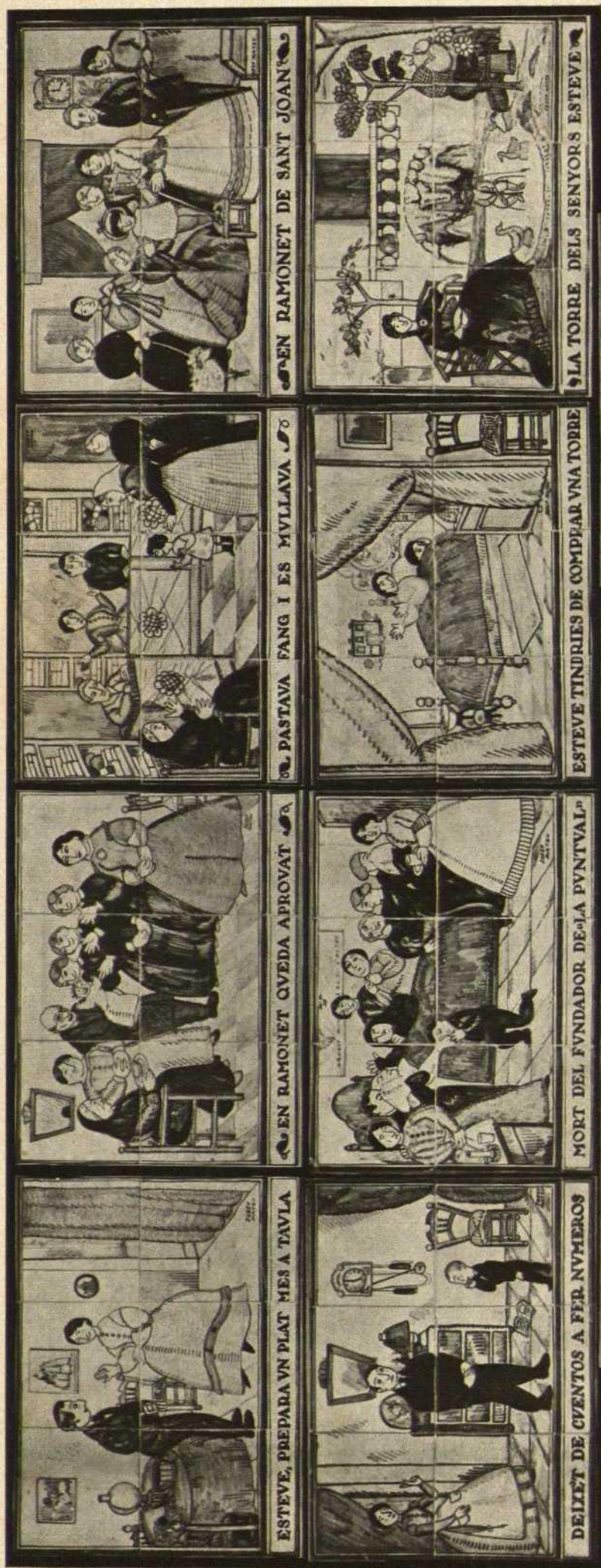
POESIA ADMINISTRATIVA

LI AGRADARIA TENIR VN JARDI?

PER QVI M'HA PRES? SERVIDORA TE CONDUCTA

L'Auca del senyor Esteve

No era de preveure que l'«Auca del senyor Esteve», l'obra mestresa d'En Jaume Rossinyol, fóra

executada en rajoles dins la bella tradició del segle XVIII? Sens dubte: El que ha estat una sorpresa és que aquesta execució fós feta a València, per un artista valencià, amb un coneixement pregon de l'ofici, amb una intel·ligència perfecta del tema, amb una gràcia incomparable i amb un colorit esplèndid.

Josep Mateu ens ha fet un present que no oblidarem pas. Ens ha servit la seva auca, amb una de-

Rajoles de Josep Mateu

liciosa accentuació del seu regust popular, sense caure mai en vulgarisme. No cal dir amb quina

vehemència ens associem a l'alegria del seu triomf i a les felicitacions i afalacs de que ha estat objecte a Barcelona. Uns i altres no han estat sinó una temptativa de pagament del deute que té la ciutat envers qui s'ha esforçat tan bellament a comprendre un període de la seva història i un aspecte de la seva psicologia. D'Ací i d'Allà ha aconseguit publicar sencera la dita «Auca». Ha estat un privilegi exquisit.

Font: Ardu-Mas

Font: Ardu-Mas

Una fontada, pintura de J. Colom

Paisatge de J. Colom

LLETRA DE PARIS

per Adolf Falgairolle

VOLTANTS DE PARIS.—EL PINTOR DELS BERENARS I DE LES TARTANES.—
«LES JEUX DANGEREUX»

Les portes, o les *barreres*, les diferents sortides de París que avui no són sinó congostos de carrers on ahir s'elevaven les fortificacions que s'acaben de demolir, ofereixen, els diumenges de juny, un espectacle inversemblant. Una cua de vehicles inimaginable serpeja davant l'avinguda més ampla: el carrer dels pobles que voltien París i que s'hi han confós: Montrouge, Neuilly, Suresnes, Asnières, etc.

Els autos, limusines, torpedes, cycle-cars, side-cars, voiturettes, autòmibus portant els mots: «Servei especial», tota mena de vehicles de motor és bona per a l'infeliç presoner de la setmana que s'ha ficat al cap d'aprofitar el seu diumenge.

De gairebé totes les butxaques veieu sortir, a manera de breviarí, o de passaport d'identitat, un llibre de coberta blava, tan ben ideat, tan intel·ligentment escrit, tan clarament destriat, que no puc resistir la temptació de comprar-lo també jo: «Voltants de París», la Guia blava Hachette, ens concedeix a cadascú de nosaltres, pobres parisencs, la possibilitat de descobrir el nostre domini.

Tot esperant que alguns dies d'estiu propici ens permetin de retrobar l'ambient dels masos i de les garrigues, com tothom, com el fadrí adroguar la moto del qual

patina darrera meu, com el pintor de moda que acaba de frenar al meu costat el seu dotze cilindres (noteu com la invocació dels cilindres ens ha dispensat de la invocació dels cavalls), com tota la gent vàlida, en fi, m'aprofito de l'embús per veure en la meua Guia Blava l'indret on aniré a despendre en un dia els beneficis d'una setmana de dur treball de París. Al nord hi ha Senlis i Compiègne, i Beauvais, Edat Mitjana, tresor del castell on hi ha totes les arts... Al sud, Fontainebleau: el nom és prou evocador per estalviar-nos el comentari! O bé: Rambouillet, lloc de les caceres presidencials, en el camí de la meravella; Chartres, on apreneu que l'art impròpiament anomenat gòtic és una invenció llatina. Cap a una altra banda, trobeu Versailles, Mantes, tots els encantaments de les ciutats delicioses de la riba del Sena. I cal creure que aquest breviarí de turisme a les portes de París és un llibre de text, perquè tots els estudiants, tots els promesos de París (i hi ha poques ciutats on la gent es prometi tant com a París), tots els casats de nou del món: anglesos, italians, belgues, l'han llegit, puix que de Provins a Beauvais, de Meaux, car a Bossuet, a Maintenon, car al Rei Sol, no sentiu sinó besos sota cantúries d'ocells, rialles entre les casetes de menjar.

...

Almenys abans de deixar París, d'aquí a dos mesos, tindrà una compensació.

Un pintor català, i no dels de menys vàlua, ha vingut a exposar en ple París un seguit de pintures seves. La Galeria Durand-Ruel, a dues passes de l'arc de Triomf de l'Estel, ha revelat, sota la signatura prestigiosa de Joan Colom, un dels millors aspectes de la pintura catalana. No és pas el primer ni el darrer pintor català que exposa a París. Hom anuncia una altra exposició...

Però allò que fa l'encís poderós, l'atracció personal, l'interès sense equivalent de la pintura de Joan Colom (al qual els diaris de París, francesos i estrangers, han fet una calorosa acollida), és la seducció de la seva obra. Gràcies a ell, la Catalunya tradicional adquireix vida a París.

Hi ha pintors catalans de factura més cubista, més moderna, més decadent, digueu-ho com vulgueu, que s'han fet i conserven a París un lloc envejable. N'hi haurà pocs, em penso, que, com Joan Colom, s'hagin adjudicat el paper d'empeltadors de la branca catalana en l'arbre europeu.

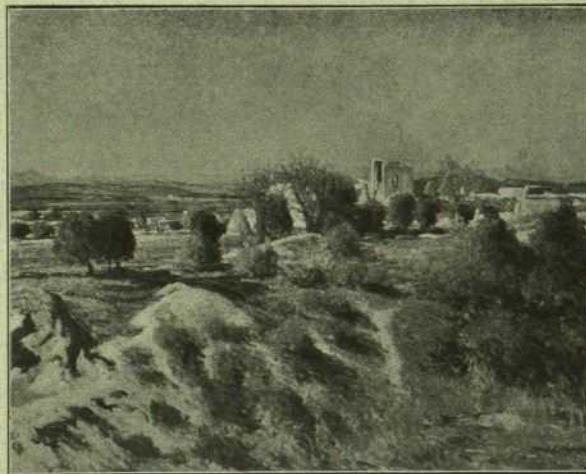
Si suposeu un artista de tècnica completament contemporània, de dibuix a grossos trets, de paleta voluntàriament arbitrària,

de composicions arxisimplicades, comprendreu que no sobtarà tant a París com un pintor que cerca, abans de tot, ésser fidel. I bé, Colom no s'ha proposat sinó pintar Catalunya. Així, doncs, pintant per representar una cosa i no per il·lustrar tal o tal època, atrau l'atenció dels crítics i dels visitants francesos o estrangers que es diuen: «Heu's ací l'aspecte natural de Catalunya.»

Amb Colom, la gent ha conegut, sense deformacions, tal vegada molt talentoses, però arbitràries, dels pintors moderns, la dolçor incomparablement forta dels horitzons de l'Empordà, dels camps de blat de Girona, de les estacions de la pura Grècia que són els pobles com Tossa, a la vora del Mediterrani. El visitant s'ha admirat: «Ah, però això és Espanya! Ningú no ho diria. Verdors, festes rústiques lentes i semblants a una «kermess» flamenca, aplecs de noies i de dones joves que no duen ni mantellina ni pinta alta. Hem d'anar a veure aquesta Catalunya tan pròxima a Corot, a Watteau, i, de passada, tan humana i democràtica.»

L'anàlisi del talent d'un home que ha consagrat trenta anys a aprendre el seu ofici (bona lliçó!), que pinta a l'aire lliure, que és plàstic en lloc de fabricar una naturalesa a còpia de cerebralisme, no escau a aquest lloc. Les col·leccions barcelonines posseeixen abundants testimonis del seu mèrit i de la seva gràcia. Però bé m'heu de permetre que us digui en aquestes planes l'acollida joiosament admirada que els parisencs han fet a aquesta pintura exacta, a aquests colors a la Poussin, a aquestes teles on, ni un copl, l'art i la poesia són sacrificades a la seducció fàcil, al mirallet en-

lluernador. De l'exposició de Colom es desprèn una impressió de pau, de joia, virtuts que en aquests temps de gent apressada per viure i per gaudir, es perden cada hora més.

Paisatge de Joan Colom

De teatre no hi ha res a assenyalar. En canvi, les lletres ofereixen una obra de primer ordre, un llibre que posseeix, amb el secret de la composició sòlida, l'encís de les narracions simpàtiques: «Les Jeux dangereux» (Plon).

El luxe del millor gust, l'elegància més refinada, en un mot, la bona societat, emmarca aquesta novel·la de tema, de to, d'estil molt moderns, amb l'afegit d'una

tendresa simple, una dolçor o una violència romàntiques i veritables, conformes a la vida, en fi, aquelles qualitats que en tot temps han fet els llibres agradables de llegir. L'immortal autor dels *Roquevillards* planta, a alguns passos de la Jungfrau, Diana i Gerald, esportius remarcables que semblen destinats a casar-se després de la temporada d'esports d'hivern de Müren. Arriba la nina francesa: Claire de Maur, coqueta, intel·ligent. Amaga un secret: estima desde la infància Lord Musgrave, que ara té cinquanta anys i a qui ha revist a Londres, a Egipte, etc. Musgrave prova de reaccionar contra aquest amor, car és casat i la seva dona està malalta. Cada encontre dels dos protagonistes és seguit d'una mena de misteri, com un adéu definitiu. Clara crida encara un cop al Lord, a Müren. No en rep sinó una carta (petita obra mestressa) de tendre i trist renunciament. Patint més del que

es pot dir, la noia decideix aleshores d'escampar al seu entorn els tresors d'afecte que ell ha refusat. La noia (i hom admirarà l'objectivisme de Bordeaux, que no cedeix pas a la temptació de fer triomfar la seducció de la seva compatriota) començarà per assegurar la felicitat de Gerald i de Diana. El valor d'aquest llibre, escrit per un veritable sportsman, per un muntanyenc de debò, consisteix també a que els

personatges secundaris són criatures vivents no sacrificades, sinó interessants. «Jocs peril·losos» de l'esport, menys peril·losos que els de l'amor i la política, «que pot causar força més víctimes», afegeix amb sana filosofia l'autor d'aquest llibre assossegador, salubre com la muntanya que ha sabut dominar el seu tacte d'escriptor probe i seductorament auster.

LA FOLLIA I LA NIT

Estels, us reflecteix el negre espill del cor;
us engoleix, estels, la negra llunyedança.
Volteu serenament en gir d'aquell del nord,
i no deu llum, però feu venir-ne enyorança.

Quan va pel món la son, profeta de la mort,
s'obren ulls espiant vostre esguard, vostra dansa.
L'un cerca el raig subtil que mudi plom en or,
i l'altre el màgic raig que torni l'esperança.

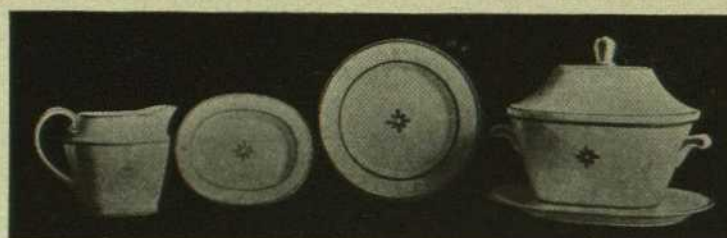
Aquell un amor vast com la conca del cel,
i tots volen en fi convertir fel en mel;
ridículs i sublims, ameu l'inassolible.

Car sota vostre, blancs preveres de les nits,
ens enfolleix la son o l'engúnia que ens fibla:
neguitegem desperts o somiem dormits.

Rosend Llates

Faiança policroma, per Artur C. Son Percy

Porcellana blanc i blau, de la fàbrica de Gustafsberg

LA MODERNA CERÀMICA SUECA

JA és sabut que, en la darrera Exposició Internacional de les Arts Decoratives celebrada a París, les petites nacions triomfaren per damunt de les grans potències, ço que hom no havia vist mai. I és de remarcar que el triomf de l'art dels petits pobles fou no solament un triomf i àdhuc una imposició del gust de Belgues, Holandesos, Danesos, Suecs, etc., sinó que alhora fou un triomf de la qualitat.

Entre aquests petits països triomfadors sobresortiren els Danesos i els Suecs. Bé es pot dir que el clou de la susdita Exposició fou l'art d'aquests dos admirables pobles nordencs, particularment el de les indústries de luxe: la vidrieria, la ceràmica, la metal·listeria, l'argenteria i l'ebenisteria.

Suècia havia conegut un renaixement artístic anterior al d'ara, però menys original, quan a la fi del segle XVII i a començos del XVIII hom construí el palau dels reis de Suècia. El renaixement actual pervé també de la construcció d'un gran edifici; el Palau Municipal d'Estocolm. De manera que, durant la seva unió amb Noruega, el poble suec no pogué mai surar ni produir res de notable en matèria artística.

La construcció del Palau Municipal d'Estocolm fou una obra important, de molts anys de durada (1911-1923) i de cost quantiosos; a la ratlla de noranta milions. Una obra així, a la qual tota la nació contribuí

amb entusiasme gairebé fervorós (a manera de commemoració del coronament de la gran obra democràtica), acoblà tot el bo i millor dels artistes suecs, els estimulà

Faiança blanca amb decoració de relleu, per Wilhelm Kage, de la fàbrica de Gustafsberg

i en féu germinar nombrosos d'altres que aviat es posaren a primer rengle, fins a imposar-se en el mateix París.

És de considerar la cooperació espiritual i material del poble suec en tot ço referent a la reeixida d'aquella obra colossal; ara ajudant-hi amb cabals i amb estímuls a tothora manifestats durant l'erecció i amoblament de l'immens edifici, ara proveint a les necessitats dels mateixos artistes, un cop l'edifici acabat, bo i muntant

Faiança blanc i blau, de la fàbrica de Rörstrand, d'Estocolm

indústries artístiques que conservessin i fessin fruitar l'esforç tan ben reeixit d'aquella plèiade d'arquitectes, pintors, escultors, vidriers, ceramistes, metal·listes, tapissers, lacadors, etc.

A Suècia, avui dia, la Democràcia ha cristal·litzat de tan bella manera, que, després de fer pujar considerablement la posició social de la classe obrera, després de disminuir la de la menestralla, i en quedar aquests dos estaments situats gairebé en un mateix pla social, enlloc de malmirar-se i d'augmentar la pugna, han pervingut a una perfecta intel·ligència i han devingut mecànicament el conglomerat de totes les activitats polítiques i socials: el regiment de l'Estat

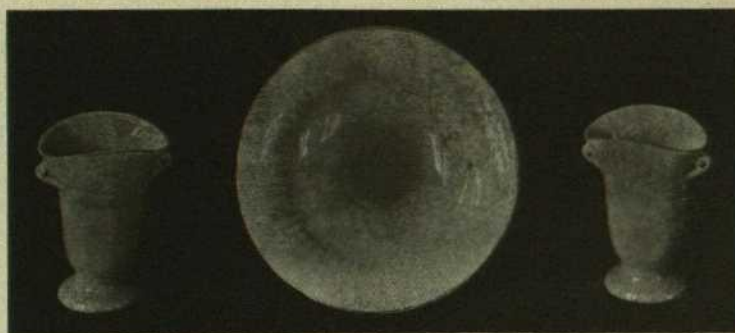
ha passat de les mans de l'aristocràcia a les de les classes mitja i obrera. L'aristocràcia allí no compta; ço que nosaltres anomenem les forces vives, allí són les forces mortes. Així no haurà de sorprendre els nostres llegidors el fet que aquest bé de Déu d'art refinadíssim sigui obra de gent sortida d'aquests estaments i destinada a aquests estaments. Tota la producció d'art aplicat modern suec és consumida pel poble, amb exclusió de l'aristocràcia.

D'art restringit, ha vingut a ésser art difús. Aquest estat de coses ha permès a Suècia la fabricació de mobles, de vidres, joies, randes, tapissos, ceràmica i altres gèneres decoratius a l'engròs; ha permès

d'industrialitzar aquesta novíssima art decorativa i escampar-la per tot el país, i fins exportar-la cada dia més abundantment a terres estrangeres. Però així com en l'Europa continental, si es pot dir així, el con-

Faiança policroma, per Artur C. Son Percy

Faiança blanc, gris i rosa pàl·lid, de Rörstrand

cepte d'art industrial implicà sempre barroeria, abaratiment, ordinarieta, en aquest singular benaurat país suec, el *standard* artístic implica perfecció tècnica escrupolosa i qualitat immillorable de les primeres matèries. L'abaratiment l'aconsegueix la indústria artística sueca per mitjà de la fabricació en sèrie, de la simplicitat i, sobretot, per aquestes precises condicions de perfecció tècnica i de qualitat immillorable de les primeres matèries; ço que dura esdevé barat, aquest ve a ésser el lema de l'art industrial modern a Suècia. És clar que aquest abara-

timent és cosa relativa. Un obrer o un menestral suec, que paguen amb goig cinc centes pessetes per un vidre de pura ornamentació, per un objecte de vitrina qualsevol, aquí a Barcelona ens semblaria un potentat de vella nissaga. Un mobiliari de saló o de menjador que costi alguns milers de duros, entre nosaltres, només es troba escassament en les cases més riques, mentre que a Suècia és ja cosa corrent. Aquest floreixement social de Suècia és encara més impressionant per a la nostra imaginació meridional, si tenim en compte que en aquella apartada terra

les grans ciutats són escasses i menys extenses i poblades que les nostres; que aquest benestar i aquesta divulgació del bon gust ha de fer-se entre una població més aviat agrícola i molt disseminada.

L'art decorativa sueca no ha volgut produir-se a la babalà, amb intencions gratuïtament revolucionàries, com les que en l'art holandès i en certs sectors de l'alemany han produït coses, si bé molt originals, lletges fins a l'horror. Els artistes i artífexs suecs han preferit reestilitzar les

Faiança blanc, gris i rosa pàl·lid, de Rörstrand

belles coses reeixides en altres temps i així deixar que a la segura es produís un art nou i bell. Moguts per aquesta idea, els ceramistes suecs de les fàbriques de Gustafsberg, de Rörstrand, de Gefle i altres, a més dels ceramistes que treballen per compte propi, han partit de les formes, decoracions i tècniques ja admeses i cele-

via poca tradició ceramista, i encara la poca que hi havia era d'influència francesa i anglesa. Així, doncs, els renovelladors de la ceràmica sueca s'han inspirat dels models eixits de les varies fàbriques més acreditades en el Continent d'ençà del temps de les grans perruques blanques, i àdhuc s'han

inspirat de les fàbriques de la Xina. De quina meravellosa manera els ceramistes suecs han reeixit, en donen compte les adjuntes reproduccions, les quals, per ésser sols en blanc i negre i per tractar-se de ceràmica, sempre seran inferiors a la bellesa real de la cosa

reproduïda. Cal, doncs, supervalorar la qualitat, l'elegància, la bellesa decorativa i la perfecció d'aquestes obres de pisa i porcellana que la reproducció ja fa admirar tant. Obres frapants, seductores fins a freturar-les, són els dos objectes de pisa blanca dura, amb simple decoració d'alt relleu, sota la meravellosa coberta blanca,

la qual imita fins a la confusió el cèlebre blanc de Xina: aquests bol i gerro reproduïts aquí mateix. No són menys admirables les altres peces on hom copsa l'ascendència de les fàbriques de Ruan, de Wedgwood, de Leeds, de Sèvres.

Llevat del que darre-

Faiança blanc i blau de la fàbrica Rörstrand

brades a partir del segle XVII; guiats pel gust modern, han reestilitzat la ceràmica antiga, la pisa o la porcellana que més s'adigué amb cada un d'aquests moderns temperaments ceràmics. Però a Suècia hi ha-

rament crearen les fàbriques de Copenhaguen, res no havia produït la moderna ceràmica, tot i trobar-se tan avançada, que pogués ésser comparat a aquestes novíssimes fàbriques sueques. I potser podríem

afegir que en ço pertocant a vaixelleria, ni les mateixes fàbriques daneses han produït tan belles, tan ceràmicament belles i adequades obres com les que han sortit dels forns dels pisaires i porcellanaires de Suècia. Tant sols a Alemanya hom trobaria un esperit tan altament ceramista com el que ha demostrat la petita nació escandinava que ara ens ocupa.

Però així com a Suècia aquesta distinció, aquesta magnífica sensualitat, aquesta intel·ligència refinadíssima de l'ofici que engalanen la seva vaixelleria moderna, són virtuts genèriques, a Alemanya

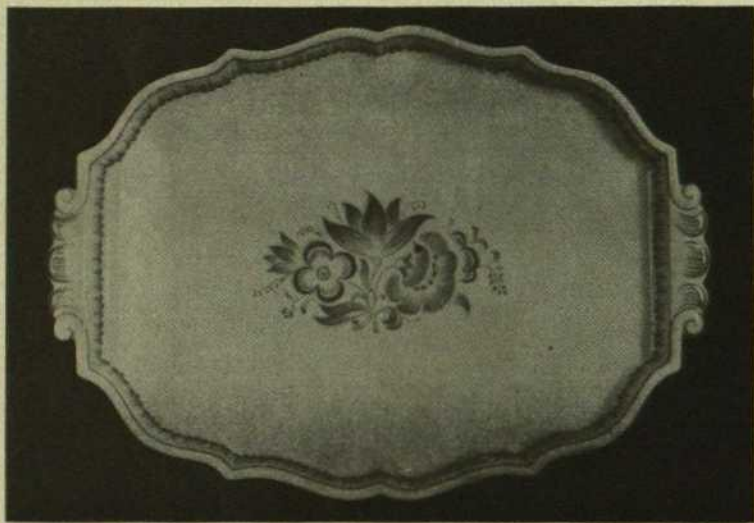

Porcellana blanc jasp. verd maragda i filigranes d'or, per Wilhelm Kage

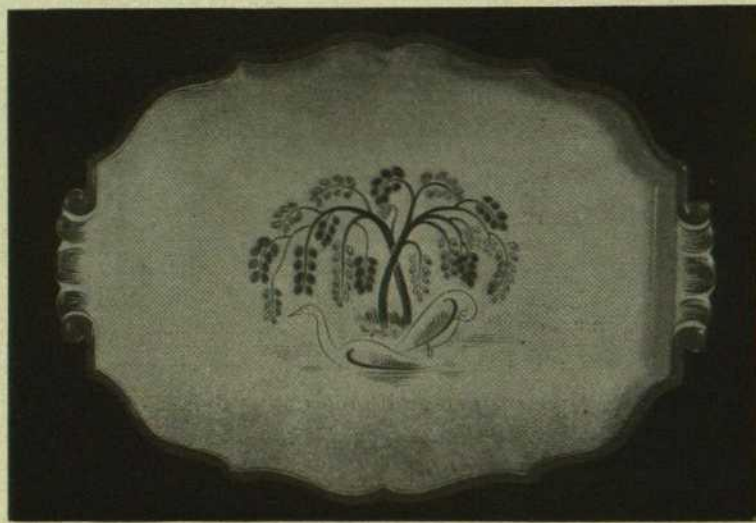
Això ha d'ésser conseqüència de l'autonomia que gaudeixen els ceramistes creadors de formes o de decoracions en les porcellaneries i faianceries sueques. No és

entri al treball a una hora fixa, ben matinera, i n'ixi a tal altra hora fixa, ben tardana; ni que tingui obligació de cedir a la fàbrica els seus secrets tècnics; res d'això. El principal és que produeixi bé, bell i sense copiar o repetir ço que el veí ja fabrica com cal. Quan això aconsegueix, l'artista pot firmar les seves obres com si eixissin de casa seva. Aquesta organització del treball creador potser

que en la nostra terra, tan trontollada des del defora, tan descosida i desorientada, sembli un impossible, almenys un impossible d'instauració entre nosaltres. El con-

Faiança blanca amb decoració gris, per Arthur C : Son Percy

Faiança policromada, per Arthur C : Son Percy

hi apareixen sols esporàdicament. A França, on la ceràmica i particularment la vaixelleria havien aconseguit un desenvolupament sense parió, no podríem tampoc trobar-hi un punt de comparació amb aquesta gesta ceràmica dels artífexs de Suècia: perquè França ha decantat de faisó més estretament tradicionalista i més exclusivament nacionalista la modernització de la seva vaixelleria; i això de tal manera, que certes vaixelleries extraordinàriament formoses que Limoges i altres centres ceràmics han creat alguna excepcional vegada en sèrie curta, de rars exemplars, d'exemplars únics, tenen més caràcter de producció a l'engròs que aquestes vaixelles o aquests recipients-bibelots que les fàbriques sueques han editat deliberadament en grans tiratges.

menys independent l'artista ceramista adscrit a una d'aquestes fàbriques del que ho és el qui treballa pel seu compte. Cada un d'aquests artistes cobra un sou crescut i té a la seva disposició un laboratori perfecta-

Faiança blanc gris i rosa pàl·lid, de Rörstrand

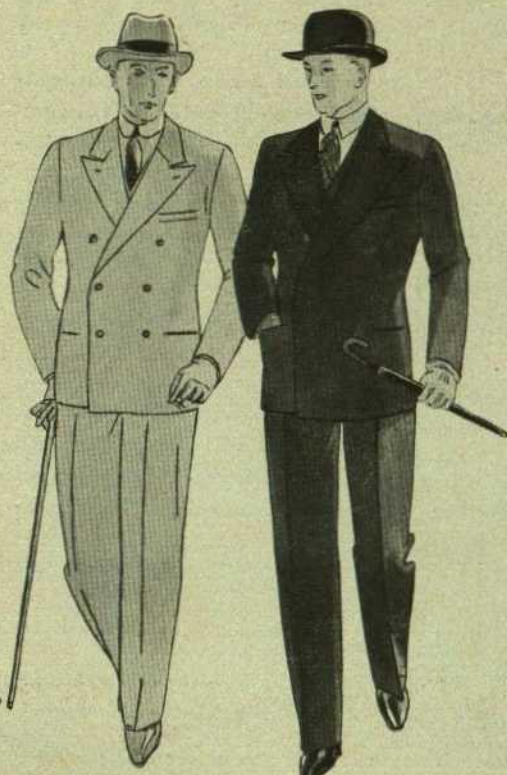
ment einejat i proveït. D'aquest laboratori, l'artista en qüestió en té la clau, i allí entra i surt a desdir, sense haver de donar compte a ningú de com fa el seu treball ni del temps que hi esmerça. El fet essencial, pel Consell d'indústria, no és pas que aquest

tracte social és en les terres del Nord escrupolosament respectat: l'honestedat social hi és tan arrelada avui dia com en aquesta nostra desvirtuada Catalunya es troba arrelada la deshonestedat. Per aquesta raó les normes socials sueques semblen una absurditat en l'actual Catalunya i per tant no les podem concebre regidores d'una organització artística. Però l'actual Catalunya no és la de demà, com la Suècia d'avui no és ni de lluny la Suècia d'ahir—petita Suècia que aviat tothom amarà, amb la mateixa incondicionada simpatia que d'anys ha els pobles senten unànimement per Suïça, per Holanda, per Bèlgica i per Dinamarca—terres del Nord—Nostre Nord.

Suècia, feliç petit país — com més enxiquit, més productor de grandesa! J. S.

El més nou dels vestits d'esport és la jaqueta creuada de franel·la, solapes punxagudes, butxaques aplicades per fora, botons perla o llautó.

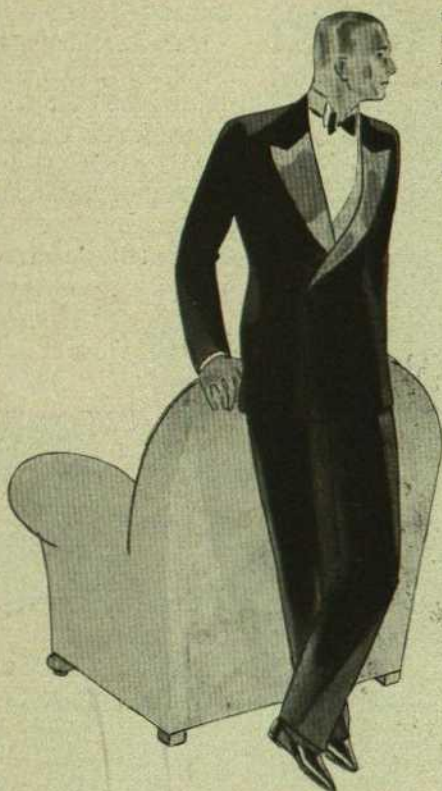
La línia de moda dels vestits masculins apareix ben acusada en aquest model de tern per a cada dia: americana curta, tres botons; pantalons amples

Hi ha petites diferències entre els models de jaqueta creuada. En la figura de sobre la diferència més remarcable consisteix en què la solapa del de l'esquerra és tallada en línia recta des del segon botó fins a la punta superior, tent contrast amb el model del costat, que ens mostra una solapa punxaguda tallada en línia un xic corba i amb la qual cosa fa la impressió que ha d'ésser una mica més ampla

MODA MASCULINA

Figurins anglesos de "VANITY FAIR."

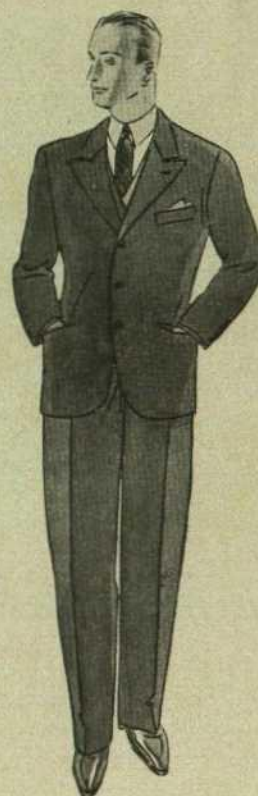
L'Smocking o dinner-jacket creuat ha fet la seva aparició. El model que reproduïm duu les solapes de seda, extraordinàriament obertes i cordat pel darrer botó

El jaquet o morning-coat obté un rejoyeniment en aquest esplèndid model, de botó únic, solapes punxagudes i espatlles ben tallades

Un no menys elegant model de tern per cada dia, amb jaqueta d'amples espatlles, un brí més llarga i més entallada que les altres

Aquí us oferim una jaqueta de tres botons, torça elegant, poc oberta de solapes, moderadament curta, com el model de sobre. El nom d'aquest model és: Henley

MONTPELLER

L'escena dels bons burgesos montpellerins entrant en la cambra conjugal, amb una gran lluminària de ciris encesos, i preguntant el rei galant i fastuós de fer esment que té a la seva vora la reina Maria de Montpeller: ve't aquí allò que evocarà, si més no, en el record de molts catalans, el nom de la ciutat meridional.

Això no és, però, sinó un detall, un bell detall probablement llegendari. També el record de la cèlebre Facultat de Medicina els acudirà, potser, al pensament, no tant per reminiscència històrica com per record familiar d'un besavi o rebesavi qui encara hi va estudiar. I, fet

Avui, a la ciutat de Montpeller, com hem dit, cal cercar-los, els records d'aquestes relacions. Poca cosa en resta.

La ciutat de província francesa, una bella i pròspera ciutat, predominantment universitària, ha esborrat les petjades d'un segle i mig de convivència. Els edificis públics dels segles XVII i XVIII, l'interessant museu, els bells jardins, s'enduen principalment l'atenció del viatger.

Hi ha viles que us rebutgen tan bon punt hi heu posat els peus. N'hi ha d'altres de tan acollidores, que, de bon grat, sense finalitat de cap mena, pel sol goig de viure, hi faríeu un llarg sojorn. Montpeller és d'aquestes, i ho és en gran part pels seus jardins, pels jardins del Peyron sobretot. Són l'indret més agradable de la vila. El matí que vaig ésser-hi — un matí rutilant

i càlid, a les acaballes del passat febrer — els montpellerins — dames i estudiants, infants i mainaderes — s'hi estaven amb un cert aire gai i mandrós d'allò més encomanadís.

L'arc de triomf a honor de Lluís XIV, commemorador de sonades victòries, del comandador del canal del Midi i de la publicació de l'Edicte de Nantes, l'estàtua equestre del rei en mig dels jardins; el «castell d'aigües» monumental, amb columnes corin-

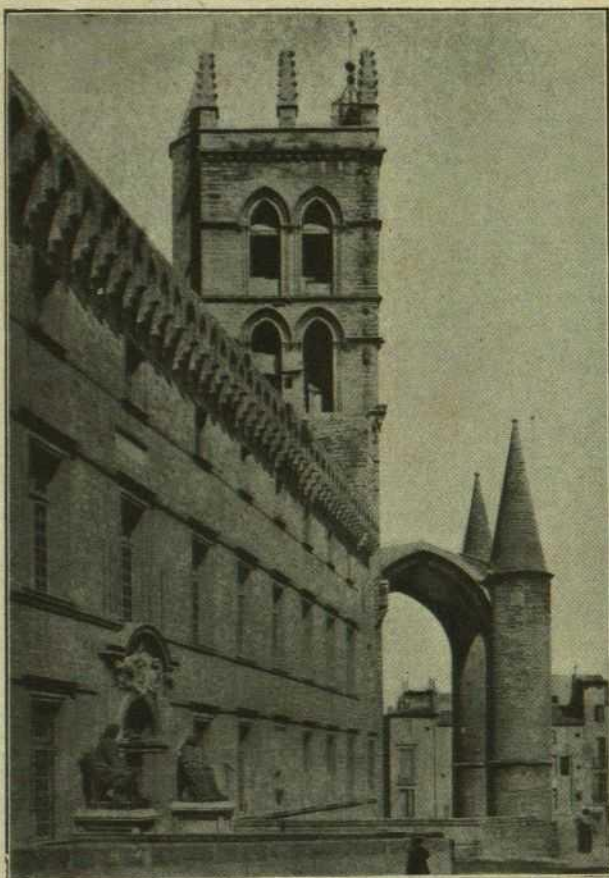
ENFORA de les viles pròpiament catalanes, ben poques n'hi ha hagut de tan lligades a la nostra història com la vila de Montpeller. I encara que avui calgui cercar hi els records de l'antic lligam, no és sense recança que hom passa per davant d'ella sense aturar-s'hi i sense una vaga emoció que hom entra en el seu clos.

Des del regnat de Pere el Catòlic, i àdhuc abans, fins al de Pere el Cerimoniós de Catalunya i Jaume III de Mallorca, el nom de Montpeller sona sovint en la nostra història política i intel·lectual. Dir aquest nom i no pensar en el rei Jaume el Conqueridor és, per a un català mitjanament instruït, alguna cosa impossible. En sorgeix tot d'una la tradició relativa a la manera com Jaume I fou engendrat, tal com ens l'ha recontada Desclot i encara més tal com ens l'ha recontada Muntaner. La versió d'aquest cronista és la que va recollir Josep Carner, dins la «malvestat d'Oriana», en aquella composició que comença:

Noble ciutat de Montpeller,
com ton consell no'n trobaria:
no es trobaria un pec gormand
ni un cor de defès de valentia.

i fet, amb aquestes dues suggestions restaran evocats els fonaments de les relacions polítiques i intel·lectuals entre Catalunya i Montpeller.

ties, a l'extrem del parc, i l'aqüeducte de Sant Clement, qui porta les aigües del Lez d'una distància de catorze quilòmetres, lliuen meravellosament amb el cel i el país

que s'albira: un país de tarongers, de pins i de teulades vermelles, una vasta i colorida plana, limitada al lluny, en torn pels Cavernes, els Pireneus i la mar; un paisatge clàssic per excel·lència.

No lluny d'aquests jardins i de l'arc de triomf de Lluís XIV trobem un altre monument commemoratiu, molt més humil, però qui ens toca més de la vora. En una torre, resta de les antigues muralles, coronada per dos pins qui li donen nom, davant per davant d'un altre vast jardí (el jardí botànic més antic de França), hi ha una làpida a la memòria del rei Jaume I. La inscripció, que em vaig entretenir a copiar, diu així:

«A la mémoire de Jacques I d'Aragon, fils de la mairie de Montpellier.

»En l'an MCCVIII e l'i jorn de febrer nasquet en aquesta ciutat || En Jaumes I lo Conquestaire, reis d'Aragó || coms de Barcelona, senher de Montpesller || aquel que pres tres reialmes als Sarrazis || donet jus-

tes leis a sos pobles, amparet los mesquís || assostet los lauradors, los mercaders, los savis, els trobadors || renonciat per amor de Sent Loys e la Reina Margarita || als dreigs de son linhatge sobre gran part de la lengua d'Oc e de la Provença || e morí a Valença d'Espanha lo XXVI de pulh M. CC. LXXVI».

El Conqueridor té, ultra aquesta làpida de la Torre dels Pins, el rètol d'una tenda de queviures a la plaça de Jean Jaurès. «A Jacques d'Aragon» s'anomena l'establiment. Una mica més enllà es troba una tenda de fruites, «La Majorquine», el propietari de la qual té un nom català. Anant pels carrers de Montpellier es troben sovint noms netament nostres.

Res no hi recorda, públicament, que jo sàpiga, els altres reis de Mallorca, senyors d'aquella ciutat i de les seves pertinences. Jaume I el Conqueridor, com a València, com a Mallorca, és la figura sobresortint de la dinastia, la més recordada i la més

volguda. Des de la mort del Conqueridor, Montpellier estigué sempre, malgrat els períodes d'aliança entre els reis francesos i els reis mallorquins, adés implícitament, adés directament amenaçat per França. Separat com era de la resta dels dominis catalans, voltat per tot de dominis de la corona francesa, és natural que a la fi caigués en el seu poder. Es mantingué dins la corona mallorquina mentre els sobirans de Catalunya — Jaume II i Alfons el Benigne — varen protegir-la de les ambicions dels reis de França. Des que l'hostilitat entre Pere III el Cerimoniós i Jaume III de Mallorca va esclatar, la sort de Montpellier era decidida. Cap guerra no calgué emprendre a Felip VI de França. Montpellier li fou venut (1342) per Jaume III de Mallorca, i amb els 120.000 escuts d'or que en tragué, aquest infortunat príncep aparellà una expedició, la darrera, i va anar a fer-se matar a Lluchmajor.

FERRAN SOLDEVILA

Maria Teresa Vernet és joveníssima, tant, que podem dir-ne l'edat sense fer-li cap tort: té disset anys. Ha escrit i publicat una novel·leta, que demostra uns dots d'estil i unes aptituds d'observació que fan concebre les més falagueres esperances... Catalunya no és com França o Anglaterra un país particularment fèrtil en intel·ligències femenines; la balança dels sexes s'hi decanta enormement. En els rengles de la literatura gairebé només podem pronunciar dos o tres noms, sense que la galanteria faci violència a la justícia. Quina serà la trajectòria del talent d'aquesta noia escriptora? Els auguris li són propicis; dir més fóra professar imprudentment de profeta. Avui ens honorem publicant una de les seves poesies.

*Una vela brillant, cada congesta,
en la blava carena a l'horitzó.
En cada cim: bandera de claror,
esquing de núvol, gallaret de festa.
És alt, el cel. La plana que espurneja
polsimada de sol, tremola al vent
i la clenxinen amb sos fils d'argent
els blancs camins i el riu que llampegueja.
La meua ruta, que ha deixat l'arbreda,
me duia ran del cingle lluminós.
Nítid silenci! Ton respir s'ha fos
en el glatir profund de la fageda.
L'oreig de límpides cristallines
du les gemmes vivents de l'esquellíng
i bruels que s'eixamplen, com un dring
incrústat en el bleix d'afraus divines.
L'ampla terra a mos peus humiliada
és un plàcid somriure verd i blau.
Se'm fon el cos erecte dins la pau
del moll reflex de l'herba envellutada...
I ja no em pesa el cos, al vent ardit!
Es desvetllen anhels insaciabls:
com si eixamplant les ales impalpables
em donés als camins de l'infinit.*

MARIA-TERESA VERNET

LA NENA CAPARRUDA

—Júlia, conjugueu-me l'imperatiu del verb anar!

—Imperatiu del verb anar: Vés, veuem, veseu!

Júlia s'havia ja assegut, desempallegada de la seva lliçó. Havia començat, fins i tot, a no recordar-se més del que havia dit.

Hi hagué un segon durant el qual tota la primera secció, per a penetrar-se millor de l'error comesa, conjugà mentalment l'imperatiu del verb anar. Però quan aquest segon es va haver escolat, la primera secció avià unes rialles, destriades per exclamacions, que sobreixiren dels bancs que ocupava i arribà, en el fons de la sala, a les petites de la darrera secció. Hom hauria pogut comparar tota la classe a una rierada damunt la qual suessin els vaixells Vés, veuem, veseu.

La senyoreta Lamoureux, la mestressa, aturà amb una paraula aquell avalot.

—Júlia, em copiareu aquest vespre, després de la classe, el verb: Desmoralitzo les meves companyes.

Júlia pogué retrobar en el seu cap, encara, el so de les paraules que havia pronunciat. I tanmateix el conceixia prou bé aquest verb anar, que fa en l'imperatiu: Vés, anem, aneu; en l'indicatiu present: Vaig; en el futur: Aniré; primera conjugació, verb intransitiu, es conjuga amb l'auxiliar ésser. Va dir:

—Senyoreta, m'he equivocat. Voleu que torni a començar?

No hi va pas ésser autoritzada. Aqueixa autorització, però, havia estat dada qui sap les vegades a d'altres alumnes. Júlia, d'altra banda, no havia pas volgut desmoralitzar les seves companyes. El càstig que acabava d'infligir-li la senyoreta Lamoureux, era, doncs, un càstig doblement injust. Ella, no-gens-menys, el va sofrir i tingué compte fins al final de no escriure el plural de companya amb a.

L'endemà d'aquell dia era exactament el desè dia abans de les vacances. Feia algun temps que havia estat decidit això: la senyoreta Lamoureux,

que no tenia veu, no podia pas, amb els seus propis mitjans, ensenyar a les alumnes les cançons que es proposava de fer-los cantar el dia de la

distribució de premis. Havia estat convingut que Júlia, que tenia una veu molt bonica i prenia lliçons de piano, se'n captindria. Anticipadament havia estudiat les cançons.

Tres hores van sonar. Les alumnes foren invitades a tancar els llibres i a obrir el quadern en el qual feia dies havien copiat les cançons. La senyoreta Lamoureux va dir:

—Júlia, alceu-vos, veniu vora el meu pupitre, i ensenyareu les cançons a les vostres companyes.

Júlia respongué:

—No, senyoreta.

Aquestes paraules van ésser el senyal per a un silenci durant el qual Júlia baixà els ulls per a no veure la conseqüència de les seves paraules. El dia abans, mentre copiava el seu verb, li havia vingut una idea. S'havia dit tot seguit: «No ens n'ocupem, ara, per por de malmetre-la». L'instat havia arribat. La idea de Júlia era tota nova, tota rodona i d'una sola peça.

Tres vegades la mestressa va repetir la seva requesta, i tres vegades va respondre Júlia:

—No, senyoreta.

La senyoreta Lamoureux no va pas sermonar. Comandà a les alumnes que tornessin a obrir llur quadern de classe, envià una nena a l'encerat i fins a les quatre va fer resoldre problemes molt difícils a tota la classe.

El primer vespre, Júlia no ho sabia pas encara què cosa és, per a una criatura humana, d'haver pres un fort determini.

La senyoreta Lamoureux va avisar els seus

pares, els quals la van deixar a pa sec. Júlia, al començament, es va pensar que només d'això hauria de patir. Altrament, va reduir el sofriment a la seva més senzilla expressió, i per a provar als altres com a si mateixa que no la garfia cap privació, va refusar de menjar ni un bocinet. Va encoratjar-se a pensar: «No tinc pas gana!».

Va passar la nit. L'endemà al matí, en despertar-se, Júlia poc sabia encara el que succeiria. La seva única temença era aquesta: «Mentre pugui anar sostenint el meu determini!».

I, havent dinat, a les tres, quan la mestressa li va demanar:

—Júlia, per segona vegada us demano si voleu o no voleu ensenyar a les vostres companyes la tonada de llurs cançons?—ella va estar contenta en sentir eixir de la seva boca les paraules:

—No, senyoreta!

Els seus maldecaps van començar al vespre, quan, al moment de posar-se a taula, va reparar que no l'havien pas condemnada a pa sec i que li caldria, com era el costum, prendre la seva part en l'àpat de la família. De bona gana hauria demanat:

—Mamà, per què no em castigues, avui?

Sentia en el seu cap, a més del seu cervell, una cosa com plom, que n'omplia els buits i impedia que els seus pensaments tresquessin lliurement. Un càstig hauria alleujat l'infant, en donar-li raons de tenir l'esperit tan feixuc.

Però l'endemà encara fou pitxor. Per terça i darrera vegada, la senyoreta Lamoureux adreça a Júlia la seva requesta dels dos dies anteriors. Júlia prou hauria volgut trobar-se al primer dia i poder capgirar el seu determini. Va fer tot el que va poder, es va prendre un moment folgat per a respondre, assajà de conservar una mena d'equilibri, però va ésser com si una pedra fermada al coll l'arrossegues. Va respondre com qui cau. Va dir: «No, senyoreta». I li va semblar que en caient es feia mal.

I li va venir una gran tristesa quan la mestressa va haver afegit:

—Bè, senyoreta! Em feu fracassar la meua distribució de premis.

Una vida singular començà per a Júlia. Sa mare acabà per apel·lar als seus bons sentiments.

—Vegem, filleta, vina'm aquí, prop meu. Estimes la teua mare?

Júlia, que baixava el cap, no va pas tardar gaire a aixecar-lo. Després es va precipitar damunt la seva mare, amb els dos braços voltant-li el coll i acompanyant-li les paraules una esgarripança:

—Sí, mamà!

—Aleshores, filleta, per què ets tan caparruda? Serà perquè et van castigar? Però bé cal castigar-los, els infants. Vaja, ja m'entens, ara seràs una nena de seny.

Com hauria volgut Júlia fer plaer a la seva mare! Callava. Cercava dins el seu cap fins a la fondària del seu cervell. De vegades s'atansava al bon indret, aquell on la paraula «sí» devia ésser amagada. Però al darrer moment, quan ja era davant ella, què cosa contenia, doncs, la paraula «sí»? Es sentia esporguïda com una nena petita que acaba de trobar una bestiola que podria ficar-se sota les seves fal·dilles. Tots els seus pensaments se li esvafien.

—Es una gran

desgràcia de tenir aquest natural! — acabà per dir la mare.

A Júlia no li escaigué sinó de plorar davant aquesta gran dissort. Es va asseure a la seva cadira, i de la manera que hom mira un indret allunyat, va mirar a distància, allà on li semblà que la desgràcia s'havia plantat. Va plorar francament, amb una pena molt gran.

Calgué esperar diversos dies. Calgué esperar fins al mateix dia de la distribució de premis, que es feia a les tres, amb una gran solemnitat. Aquest any no seria pas bella, perquè la nena amb la qual hom comptava tenia mal caràcter, i no havia pas volgut retre a la senyoreta Lamoureux, tot i que ella es sacrificava tant pels infants, el servei que ella n'esperava. Les bones alumnes recitaren les faules que havien après en el transcurs de l'any. Però tots els pares i mares ja les sabien.

* * *

Al darrer moment, arribada l'hora que ella eixís per a assistir a la cerimònia, Júlia es va escapar. Va anar a amagar-se al graner, perquè sabia prou que ningú no la hi podria descobrir. Per a més seguretat, es va dissimular darrera un munt de llenya.

Va estar tota sola amb les aranyes. Generalment, li feien por, però no pas aquella vegada. Ella, tanmateix, ho hauria volgut prou, per tal de sofrir encara més.

A la primera va assajar d'enfurismar-se contra la senyoreta Lamoureux. Es va dir que la mestressa era molt panxuda i tenia un nas massa llarg. Però en aqueixes coses poc va poder pensar-hi gaire estona.

Després es va enfollir contra el verb anar. Per què ha de fer «vés» a l'imperatiu?

La seva còlera no va pas trobar aliment veritable fins que Júlia se les va haver amb si mateixa... Hauria estat tan fàcil de respondre «sí» a la mestressa. No hauria calgut sinó obrir la boca i dir: «Sí, senyoreta!».

Ah, no li havia pas mancat raó de pujar al graner. Hom hi està molt malament. Els trossos de fusta als quals us adosseu, se us fiquen a la pell. Fort! Però, sobretot, hom és trist perquè és dolent. Hom se'n ressent amb si mateix. Si solament hom pogués davallar, i caure de genolls davant tots aquells que heu contristat, tot dient:

—Perdó, no hi tornaré mai més!

Júlia no va pas trobar una mica de calma sinó quan va davallar, foragitada del seu recer per la caiguda de la nit. Aquesta vegada, la seva mare la va batre. Ben contenta que va estar-ne ella, que la batessin.

CHARLES-LOUIS PHILIPPE

(Trad. J. Carner).

DELL
TONA
26

A UNA DAMA
QUE ES DALLÀ FINALMENT LA CABELLERA

PER EN JOSEP CARNER

*Lluny que us fou la cabellera,
us sobtava un alegroi:
d'una reina que abans era,
missenyora ja és un noi.*

*Una reina, en son reialme,
pot semblar-vos qui sap què.
Ai, occeix tanta de calma,
us apaga tant de fre!*

*No hi ha coses tan sortades
com el fer mullena al riu
i pujà amb esgarrinxades
dalt de l'arbre que té un niu,*

*i oblidant el jorn que vola,
amarar-se de cel blau,
deixar corre' alguna escola
i fè un crit en algun cau,*

*i que soni a l'aventura
vostre cor com un zing-zing,
i davant la confitura
vostres ulls facin un dring,*

*i tot just una arracada
de cireres haguen pres,
trobà això una altra vegada:
dues boques fan un bes.*

*Missenyora, esdevinguda
minyonet esparvillat,
no enyoréssiu, decebuda,
enfarfecs de velletat,*

*ans brandeu en totes vies
nuca i polsos deixondits,
com qui es treu un feix de dies
i una garba de neguits.*

*El qui mira aqueixa testa,
us voldria ser promès:
vostra testa és una festa
sense jou i sense pes.*

*Ja no fórem gens feliços
si hi portàveu al redol
encenalls escampadissos
i un closca de cargol.*

*Ara a totes feu enveja,
missenyora que teniu
un nasset que tafaneja,
una boca que mig riu*

*i ulls per fer-hi la rateta.
Jo pogués, en nostres sots,
culli amb vós la violeta
sota un vol de falziots!*

V AL a dir que Margarida estava encisadora discutint amb el seu promès. Un poeta sentimental hauria cantat fogosament les roses de les seves galtes, la llusor dels seus ulls, i, sobretot, aquell to tan suggestiu que agafava la seva veu, així que se les havia amb En Miquel, car ell tenia un gènit tan picat, que, d'ençà que festejaven, no feien altra cosa que barallar-se.

Festejaven de quan a ella encara li agradava fer dormir la nina vora seu. Sinó que al principi havia estat un estimar-se sense saber-ho, que és el millor de tots.

Després esclataren les renyines i les postures, amanides amb un tal xàfec de rialles i plorals, que hom arribà a patir pel seny de tots dos. Veïns del mateix replà, llurs cors s'obrien a la vida a l'uníson, al mateix ritme de les passions. S'esgarrapaven al matí i s'haurien dissolt al vespre a còpia de carícies. Aquell tumultuós seguit d'alts i baixos, com les ones d'una mar grossa, ben segur que hauria acabat molt malament, si a Margarida no li hagués vingut la inspiració de contenir-se, d'esdevenir prudent i reflexiva, com si de cop i volta l'hagués temperada un vent de calma molt fi.

Margarida s'havia adonat del perill, i frenava; és que era ja una dona. Però a En Miquel el continuava sacsejant la tramuntana de mala manera. Baixet i rabassut, es feia escoltar vulgues no vulgues, amb les cames ben apuntalades a guisa de X i amb un gran tro de veu. Era la *pose* de més eficàcia en les seves pica-baralles. Margarida, molt amiga de fer imatges, el comparà una vegada amb un corn de caça. I, si es descuida, renyeixen per sempre més.

Com a cridaner ningú no el guanyava, a En Miquel. Però també com a bon noi i treballador, ningú com ell. Prou que ho sabia, això, la seva promesa, i molt més se'n va anar convenent quan, amb la calma d'aquell vent tan fi adés esmentat, la noia veié el fons clar de l'ànima d'En Miquel, sense cap herbota de verí.

Per això, fent-se'n càrrec de veres, Margarida va sentir que ara estimava el seu Miquel, amb alegre conformitat; ben segura que la nau de la il·lusió arribaria a port tranquilament.

...

La mare de Margarida, després de dubtar una mica, cridà per la galeria la mare d'En Miquel.

—Un moment, senyora Carme.

—Els que vostè vulgui, senyora Rosa.

—Veurà, com que *ells* ja tornen a fer el bót...

I aquí, perquè semblava que els escoltava algú, continuà la conversa amb un discret xiuxiueig.

Un xic més tard, les dues dones es donaven les mans efusivament, dolorides.

ENAMORATS

...

I, ben mirat, havien romput per una fute-sa de no res: perquè ella, per un malentès, no l'havia esperat a dos quarts de dotze a la porta de l'Església de Santa Anna. Bala-drejava tant En Miquel, que Margarida s'avalotà sense voler-ho i, en plena discussió, li va dir que era una criatura: així, amb totes les lletres i mig rient, però.

La dignitat del xicot es sentí ferida com pel llamp. Ell, una criatura! No n'hi havia prou d'haver fet l'ós una hora amunt i avall de Santa Anna, que encara se'l befava cruelment. Criatura! Sí? Doncs... llestos! Cadascú a casa seva, i prou d'aquell color!

Margarida, pàl·lida i anhelant, se l'escoltava amb el dubte de si anava de debò tot aquell terrabastall.

—Miquel—va barbotejar, bo i fitant-li els ulls al rostre amb una mescla d'humilitat i de tendresa.—No pensava ofendre't: escolta'm...

Però ell, aleshores, girà en rodó i, tivat i digne com era del cas, la va plantar en sec.

...

—Ve't aquí un prometatge que s'ha aigua-lit—comentaren els veïns i veïnetes, de porta en porta.

Margarida deixà dir a tothom; ella tenia la seva fe i ningú no havia d'escoltar dels seus llavis ni el més lleu sospir d'inquietud. La seva mare en restà meravellada, car s'esperava un gran daltabaix de llàgrimes: la noia somreia com sempre, amb l'única diferència que ara no cantava. No cantava, perquè ell no la pogués sentir. Margarida era d'aquelles ànimes que només saben veure les coses pel cantó senzill. D'aquí que, en matèria d'amor, tingués la seva opinió ferma i clara. Es deia:—Una anècdota trivial és prou per a resoldre en bé o en mal els problemes més forts del cor. A En Miquel li'n passarà una, i, com que m'estima, farem les paus per tota la vida. I ella no s'adonava que tot això li dictava el pressentiment.

I l'anècdota vingué, tanmateix.

...

Si Margarida hagués vist els treballs que el seu estimat veí va tenir per a arribar fins a casa d'ell, l'hauria envaïda una gran compassió. En Miquel havia deixat els companys de taula a les tres de la matinada. Havien celebrat el comiat de solter d'un d'ells amb un veritable escàndol de beure i de fer l'ase. La trencadissa de vaixel·la i de cadires havia estat absoluta. En Miquel hi esbravà a tot gas el seu gènit i l'amargor del seu tripijoc amorós. Ara, en aplaudir d'esma el vigilant, hauria jurat que, en el

lloc del cap, hi portava un tupí que estava fent una bullida infernal. El vigilant li obrí la porta amb un silenci filosòfic. En Miquel empen-

gué l'ascensió a saltirons, el mateix que una granota. L'instint li féu endèvinar la porta. Ficà la clau per totes les junctures, fins que ensopegà el pany. I, després d'uns dibuixos enrevessats pel passadís, s'aclofà pesadament en el primer moble que els seus dits palpaven. El tupí continuava bullint, però En Miquel havia esdevingut soca de cap a peus.

Quan va deixondir-se, es quedà com un enze, de tan sorprès. On era? Es fregà els ulls deu vegades per convèncer-se'n: era al recambró dels malendresos, dins d'un vell bressol, amb una cama penjant-li a cada banda i el sol per tot arreu.

—Miquel—va interpel·lar-se greument—i la teva dignitat, on és? És gaire elegant, aquesta posició, per a tu? Què te'n sembla, eh? Ets un perfecte estúpid, un brètol, un...—I aquí es posà a descabdellar una inacabable lletania, gens decorosa, contra la seva pròpia persona.

Amb tot això, l'empenta del vibrant soliloqui feia brandar plàcidament el bressol. Se n'adonà. Va fer-li gràcia, allò de gronxar-se gesticulant a soles; i, insensiblement, la indignació anà fent pas a la joia, per a acabar en la hilaritat. De sobte, empal·lidí: un pensament el burxava:—Quina gatzara faria, *ella*, si et veiés així, com una criatura! Aquesta comparança li feu evocar, claríssima, l'escena de la ruptura amb la seva ex promesa i exclamà, tot compungit: Ara sí, que tindria raó! Es llevà dempeus, i es demanà baixet, baixet, encara:—Siguem francs: vols dir que no n'ha tingut sempre de raó, la Margarida?

En aquest punt, el fons bondados de l'ànima d'En Miquel s'aureolà de la llum del penediment. I el dolç desig de veure's perdonat li mogué la voluntat amb una gran vivesa.

...

Llavors va comprendre que tota aquella crisi havia d'acabar en una apoteosi molt tendra de romanticisme. I sense pensar-s'hi més, eixí del recambró, arrabassà les flors d'un pitxer que embellia el rebedor, i es dirigí vers la porta del pis. Les nou estaven a frec de caure. Ella no trigaria, doncs, a sortir cap a la feina. En Miquel espiava l'admirable aparició, de puntetes, tot tremolós, amb els ulls clavats a la reixeta. A la fi va obrir-se la porta del davant. I Margarida davallà els esglaons amb tanta pressa, que s'hauria fos en un minut, si no hagués caigut a les seves mans una pluja de clavells...

Margarida alçà el seu caparró, i tot seguit dues rialles sonores inundaren de vida els cors dels dos enamorats. La pau era definitiva.

TOMÀS ROIG I LLOP

Escena darrera de «La Mala Maia»: Roser Coscolla, «Naia»; Encarnació Coscolla, «Çavitrí dansaire de Vismi»; Joan Cristòfol, «El bandoler Kussà», i cor

LA SETENA SESSIÓ DEL TEATRE DELS POETES

Sota la direcció de J. Massó Ventós, el «Teatre dels Poetes» ve realitzant una tasca de selecció dramàtica. En la seva darrera sessió va donar-nos «La Mala Maia», poema indià anònim, i «El

Carter del Rei», poema de Rabindranath Tagore, traduït al català per Lluís Gòngora; per primera vegada veiérem una obra del cèlebre poeta de les barbes apostòliques en una escena nostra

Una escena del primer acte d'«El carter del Rei». — Frènia Coscolla, «Amal», protagonista del poema

A L'EXPOSICIÓ CANINA

Dos gossos bruts, sense collar, passegen davant les gàbies de l'Exposició canina. Escolteu el que diuen:

El quisso bardisser.—Hi entens alguna cosa, tu, en aquest rengle de gossos engabiats?

El gos de llanes.—Entendre-hi, no. Però endevino.

El quisso bardisser.—Ah!

El gos de llanes.—Són el que en diuen gossos de raça.

El quisso bardisser.—Cadascú és de la seva. Vols dir que no en som nosaltres?

El gos de llanes.—És clar... Però la nostra raça no és pura. Entens? Ells són fills de parelles triades i retriades. Abans no deixen que una gossa prengui marit o un gos prengui muller, s'hi han mirat molt...

El quisso bardisser.—Em deixes parat. Però això que m'expliques és immoral, és contrari a la llei canina! Quina indecència! Doncs, digues que aquesta gent se'n fum dels sentiments, de les inclinacions, de les afinitats...

El gos de llanes.—Completament. Els homes que crien gossos de raça prescindeixen de tot i van de dret a produir els exemplars que els sem-

blen més apreciats per les dames i cavallers que paguen.

El quisso bardisser.—És revoltant! Fabriquen gossos com qui fabrica sabates o mobles. I vols dir que aquestes pintes de la gàbia de tant en tant no els fan una mala passada?...

El gos de llanes.—Les vigilen molt. Sobretot a la Primavera. I si malgrat la vigilància contraven relacions amb algun gos indocumentat, com ara tu i jo, hi ha un daltabaix...

El quisso bardisser.—No ho hauria dit mai. Ja feia bé l'àvia, que no es volia morir... I mira que n'hi ha de lletjos entre aquesta colla! Vols dir que algun senyor es pot enamorar d'aquest pitafi de gos? N'hi ha que ni poden caminar; n'hi ha que els pels els entren als ulls; i aquest tremolor!... Fixa't, com tremolen aquests!...

El gos de llanes.—Aquest tremolor diuen que és senyal de llur finor de raça.

El quisso bardisser.—Ves quin senyal més incòmode!

El gos de llanes.—En realitat, no agraden a ningú aquests gossos repugnants que no conserven cap tret de la nostra espècie il·lustre... però els compren i els afalaguen perquè són gossos de moda... Comprends?... de moda.

El quisso bardisser.—Calla, calla. Quin fàstic.

Hi ha una pausa. Els dos conversadors han acabat de seguir l'Exposició i caminen cap al carrer.

El quisso bardisser.—Però, tu com diable saps totes aquestes coses?

El gos de llanes.—Ai, fill meu, per experiència. Aquí on me veus, jo he estat un gos de raça.

El quisso bardisser.—Tu? No em facis riure...

El gos de llanes.—Tal com ho dic. Un gitano em va vendre quan no tenia ni quinze dies, dient que era un gos pequinès de pura raça. Veiessis l'escàndol que hi va haver a la casa dels meus senyors, uns fabricants enriquits per la guerra, quan varen descobrir que no era sinó un simple gos de llanes! Em van avorrir automàticament. I no van parar fins que van allunyar-me del seu domicili... Ah, els va costar!... Jo, jove inexpert, no me'n sabia avenir... De manera que després de cada expulsió violenta, tornava, tornava amb l'esperança d'aquelles sopes de llet, d'aquelles laminadures, d'aquell llit de plomes... Les garrotades em van obrir les potències i al capdavant vaig comprendre...

M.

El bon gust d'una persona es patentitza en l'encert amb què selecciona les reproduccions d'obres d'art que forçosament han de decorar la seva llar, la seva oficina o el seu establiment.

Les nostres reproduccions de les més belles escultures de tots els temps i de tots els estils han estat fetes conscienciosament i amb tot l'amor que exigeix la complicada realització de tan magna empresa.

L'invitem a visitar la nostra exposició permanent

URALITA, S. A. Passeig de Gràcia, 90
Telèfon 35 G.

DEKOR: Arrambadors i enteixinats d'URALITA, imitació perfecta de la talla de fusta de tots estils. Isolant i incombustible.

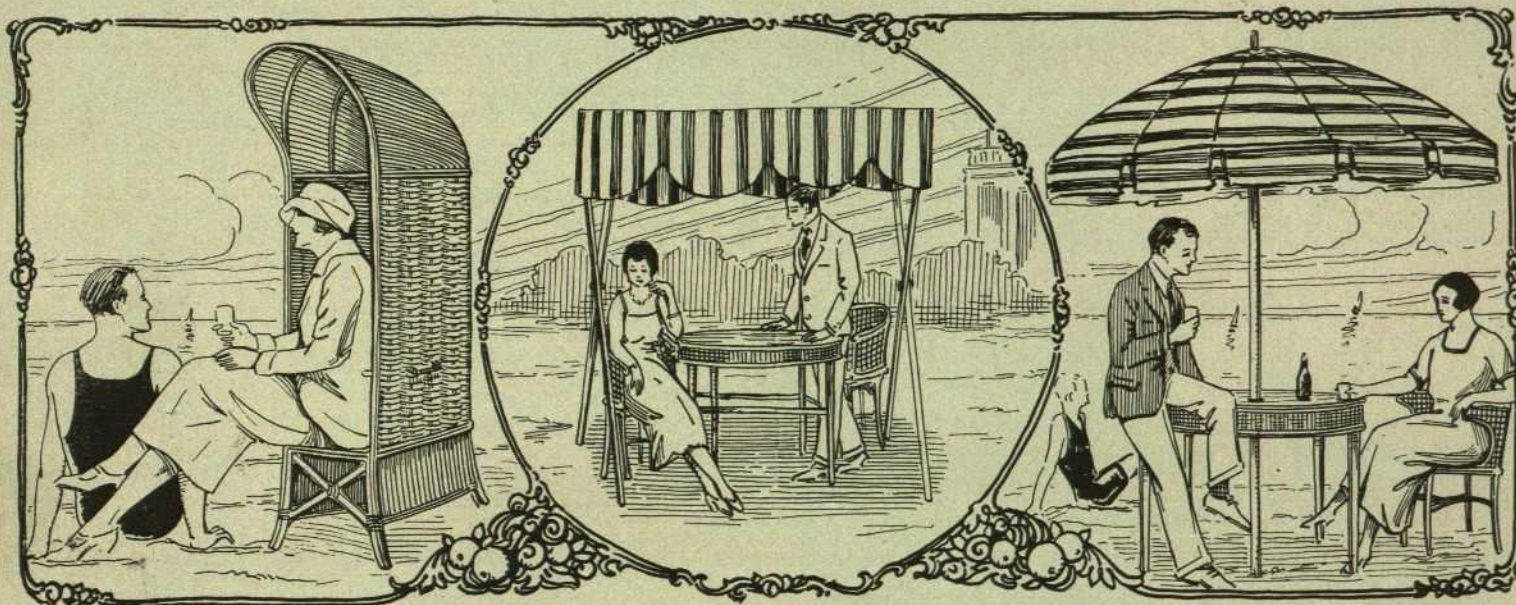
Exposició i venda Uralita, S. A. Passeig de Gràcia, 90

FABRICA DE MOBLES DE JONC, MEDUL·LA I VÍMET I TAPISSATS

BANYS NOUS, 15

ANTONI MARTI
SUCESSOR D'ANTONI MIRANDA

BARCELONA

Parassols per a platja i camp. Transformables tots en tendes de campanya

Vos resultarà interessant visitar aquest Establiment abans de sortir d'estiuieg

RECORDEU-VOS

CARRER DE BANYS NOUS, 15

Un somris de satisfacció

apareixerà en les cares de les persones de la vostra família, si abans de servir l'olla li agregueu, per cada litre, 1 o 2 cubets de

Si esgruneu ben bé els cubets, es dissoldran més aviat encara

EL CALDO MAGGI EN «CUBITOS» es ven en totes les tendes d'ultramarins i de comestibles al preu de 10 cèntims per «cubito».

Gobron

8/10 CV. - 1.300 c/c
80 KILÓMETRES HORA

**SOLIDESA
SUSPENSIO
VELOCITAT**

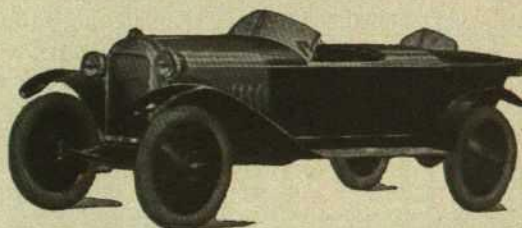
TORPEDO 4 SEIENTS. PESSETES 9.900
SEDAN 4 12.500

BENJAMIN

COTXE PETIT GRAN MARCA

7. CV - 1.100 c/c. — 80 KILÓMETRES HORA

PREUS AVANTATJOSOS

AGENCIA:

Carrer de París, 208 i 210 :- BARCELONA

Passaig de l'Unicó 68
T² 2364 G

Sec Granja Royal
T² 3226 A

La Perla Mallorquina
Ensamadg de Nata
Especialitat de Confiteria

Clarís 48
T² 1866 S P

Sec G² Royal Oriente
T² 3336 A

FORN DE SANT JOAN
DE MARIAN TRENS
VILAFRANCA DEL PENEDES
LES AUTÈNTIQUES COQUES FINES DE VILAFRANCA

Les úniques i veritables TEULES, TORPEDES de Santa Coloma, són les de la casa fundada l'any 1895 per en

FRANCESC TRIAS

TOT LO DEMES SÓN IMITACIONS

Carrer de Vall (davant l'Església) - Telèfon 7 Santa Coloma de Farnés
Estan a disposició de qui vulgui els títols i certificats que ho acrediten

Fàbrica d'Ametlles d'Arenys **Fàbrica de Xocolates**
Casimir Fernàndez de la Vega
SUCESSOR DE FERRAN
RIERA, 41 **ARENYS DE MAR**
PROVEIDOR DE LA REIAL CASA

VIVERI

El millor substitutiu del
Xampany

TARRAGONA

Dipòsit a Barcelona:
DIPUTACIÓ, 55

DEMANBU

ANIS INFERNAL

EL PITJOR DEL MON

M. SERRA-LLEIDA

Xocolata TORNE

ALIMENTA MOLT BÉ

Fàbrica i Despatx: **Baix de Sant Pere, 44 - BARCELONA**

Sucursal de la

Societat Anònima de Drogueria "VIDAL-RIBAS"

RAMBLA DE SANT JOSEP, 23

Formatges - Mantegues - Conserves de les millors procedències

Benedetto Gran licor Mallorquí
F. Fuster Molinas
(SANTA MARGARIDA)

El millor «bocadillo» per a l'aperitiu són els

PALILLOS TROPICALS

P. PALET-Ronda Sant Antoni, 43

DE VENDA EN CAFÈS I BARS

LICOR CALISAY

Arenys de Mar

LLIBRERIA CATALONIA

AUTOR	TÍTOL	PÀG.	PTES.
Ignasi Domènech	La Teca	237	3 —
Ignasi Domènech	Llaminadures	64	1,50
X	Art de ben menjar	248	5, —
Cunill	La cuina catalana	233	5, —
X	Classes de cuina popular	321	4, —

AUTOR	TÍTOL	PÀG.	PTES.
F. Dagouret	Petite Encyclopédie du Restaurateur I (Abrégé de cuisine)	255	5,60
F. Dagouret	Petite Encyclopédie du Restaurateur II (600 recettes de boissons de bar)	191	5,60

i molts altres llibres en francès i castellà de venda a la **LLIBRERIA CATALONIA**, Plaça de Catalunya, 17

SUC DE RAIM sense fermentar,
especial per als malalts de l'estómac i per a els que
pateixen estrenyiment. **Marca Most Raimdor**

Concessionari: DOMENEC GOMIS

Marquès del Duero, 206 - Telèfon 177 H. - Pastisseria

ANÍS
Llarruixa **Magi Magriñà**
VALLS

HIDROLITINES Dr. GRAU
INCOMPARABLE AIGUA DE TAULA

ACONDICIONA-
DES LES DOTZE
BOSSETES DINS
D'UN BONIC VAS
DE CRISTALL

Riveró

**Sempre
el més nou**

**R. UNIVERSITAT, 7, pral.
BARCELONA**

El més esplèndid assortit
Els millors preus

Conservi la silueta

Establiment MADAME X
Passeig de Gràcia 127

Per aprimar: Faixes, Cotilles, Sostens,
i Mitges, tot de cautxú pur. Per a l'ús
mensual: Protectors, Pantalons i Cin-
tures, tot de cautxú pur. Coixins absor-
bents higiènics de cotó i glassa *La Ger-
mana*. Capsetes **MADAME X** per viatge

Mobles d'Estil

Làmpares de peu, paret
i sostre, de fusta tallada

Restauració i reproducció de
ANTIGUITATS

Antiga casa

I. Font Alexandre

Venda i despatx:

Carrer de la Llibreteria, 23

Tallers: *Carrer Caçadors,*

Plaça Sant Just i Llaó

La casa de la goma

Senyores!

No deixin de
comprar les
seves faixes
a

**Au corset
Elegant**

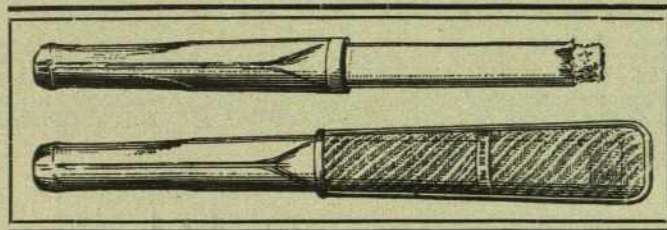
Que les ven-
des de

9 pessetes

**Plaça Santa Anna, 4
BARCELONA**

SMOKING SET "SAYROLS"

**No embruta gens
No crema gens**

Sabut és de tots els fumadors els **DISGUSTOS** que
ocasionen el desprendiment en els cigarrets de cendra i
partícules de tabac encès, sigui durant la permanència
en el llit, durant les hores de menjar, en l'oficina,
viatjant, i sobretot en **AUTOMÒBIL**, etcètera, etcètera.

Es inútil enumerar la quantitat de peces de roba i el
nombre de mobles, alfombres, etc., etc. tacades o cre-
mades per aquestes partícules

De venda en totes les cases de novetats, estancs, basars,
armeries, garatges, etcètera, etcètera

Ramon Sunyer
Joier

Casa Fundada l'any 1836

Granvia, 660

Telèfon 813 S. P.

BARCELONA

Perruqueria per a senyores

Les elegants, cuidadoses

de sa bellesa, no han
d'oblidar que per l'estiu
l'ondulació permanent
feta pel nostre especialis-
ta parisenc és l'ideal.

Maison de Beauté

Salmerón, 247 - Tel. 937 G.

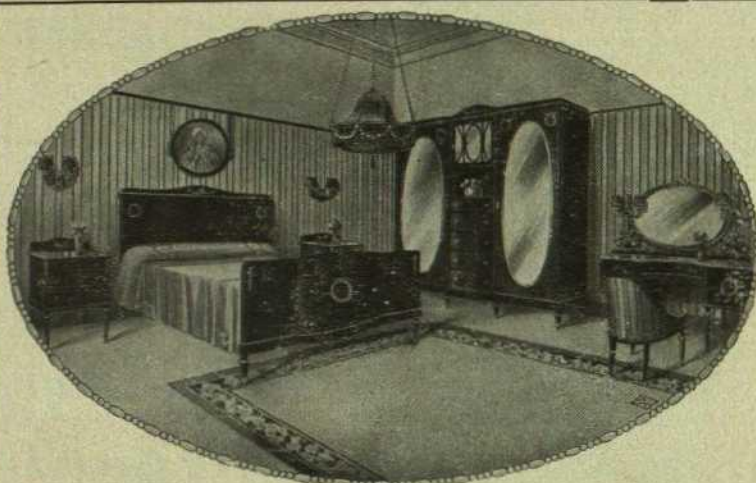
(junt estació Metre Josepets)

CABELLS BLANCS

De venda: EN DROGUERIES I PERFUMERIES

USEU LES TINTURES
La Maravilla i La Dolores
DE J. MARTRA
LES MES ACREDITADES PER LLUR ANTIGUITAT

FÀBRICA DE MOBLES DE **A. FORNONS**

SALMERON, 102

Compri vostè directament al constructor i estalviarà el 40 %

ACADEMIA FARGA

CLASSES DE CONJUNT INSTRUMENTAL
LLIÇONS PARTICULARS I A DOMICILI

SOLFEIG-PIANO-VIOLI-VIOLONCEL
CANT - GUITARRA - COMPOSICIO
Rambla de Catalunya, 114

No sofreixi morenes!...

estrenyiment, fistules, gasos o qual-sevol derivació del ventre. A pesar dels seus pessimis vostè deu reaccionar. Refusit tot medicament intern, ja que ignora llur acció directa. Utilitzí per a guarir totes les alteracions del recte, nostre LUX, SENSE METGE, SENSE MEDICINES. El seu efecte és immediat i sens la més petita molèstia, ja que acciona durant la son.

Canuda, 7

Demani fulls, juntant segell de 35 cèntims, a Institut Ortopèdic Sabatè i Alemany

APOPLEXIA (FERIDURA)

Usant l'acreditat remei vegetal
ANTIPOPLÈTIC BERDAGUER

desapareixen ràpidament els símptomes: formigueig, dolor al cap, rampa, rodaments de cap, manca del tacte i de la memòria, dificultat en parlar, zumbzeigs, son freqüent, sufocacions, etcètera; la sang es depura i la seva circulació és perfecta, la qual evita l'atac. Aconseguirà restablir-se qui n'hagi sofert. Milers de curacions!

Venda en Farmàcies, Centres
d'Específics i Drogueries

Prospectes gratis a J. González Núñez

Laboratori:
Sepúlveda, 172, pral. — BARCELONA

Asmàtics - Bronquíties - Tuberculosos

si voleu lliurar-vos de vostres malalties, feu sempre ús del

Xarop VIAN

compost amb extrets de diverses plantes medicinals, les quals tonifiquen els bronquis i pulmons, fent desaparèixer la irritabilitat i infecció, sens causar perjudici a l'estómac

Laboratori "EL SIGLO"

Sant Pau, 33

Bacelona

Marsal, Martin i C.^a, S. en C.
ARCHS, 5
(PLAÇA SANTA ANNA)

FERRETERIA

ARTICLES DE CUINA
NEVERES I GELADORES
PANYS I CANDADOS SEGURETAT

CALÇAT DE LUXE

Josep Says

Casa fundada en 1850

Rambla del Centre, 9

BARCELONA

Grans Premis: 1915, 1919 y 1921

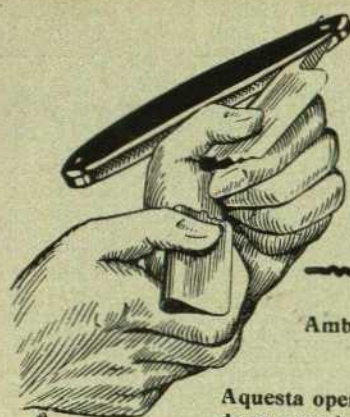
De venda: A totes les bones perfumeries

S'emblanqueix el cutis
i s'eliminen les pigues

amb l'empleu de

**CREMA
BELLA AURORA**

ROMBACARDÍ

SENYORA..
afaitarse la nuca
pot produirli un
dany irreparable..

Amb l'afaitat, el cabell es vigoritza i
renaix amb més força

Aquesta operació repetida pot donar als pèls
de sa nuca la força de la barba dels senyors

Rosaniel

evita definitivament aquests perills; es inofensiu per delicat
que sigui el cutis. Son ús és senzill (s'aplica amb la punta
dels dits en petita quantitat) i ràpid, puix basten alguns
minuts per a deixar la nuca lliure de pèls

Rosaniel

estova el pèl sobrant i el dissol sense atocar-
lo, donant-li l'aspecte d'un afeitat recent.
No perjudica absolutament i deixa la pell fina,
blanca i suau. Evita d'haver d'afaitar-se i el
ús de maquinetes i pot aplicar-la V mateixa
i amb facilitat

Plascó: 10 pessetes en les bones perfumeries (suficient
per a 25 o 30 aplicacions). S'envia per correu contro
reemborsament per pesetes 11'50, demanant-l'ho a
França - Europa, LAIBTANA, 21. BARCELONA

ROLDOS
ROPTD

AGUSTÍ CASTELLS

HULES DE TOTES CLASSES
RASPALLS & PLOMERS
JOGUINES I PERFUMERIA

PORTAFERRISSA, 18
Teléfon 1983 A.

BARCELONA

Josep Sauleda

FÀBRICA DE LONES

Lones de tots els gruixos i
amplades, per a cobertes de
carruatges. Lones impermea-
bles en color per a capotes
d'automòbils. Lones per a ve-
lams, vaixells, encerats, cober-
tes de vagon, tendes de cam-
panya, platja, etc. Lones en
colors sòlids per a pavellons
de magatzems i cases particu-
lars. Fabricació en gran escala
de teles per a tota classe
d'espardenyes i calçat

SANT POL DE MAR
(BARCELONA)

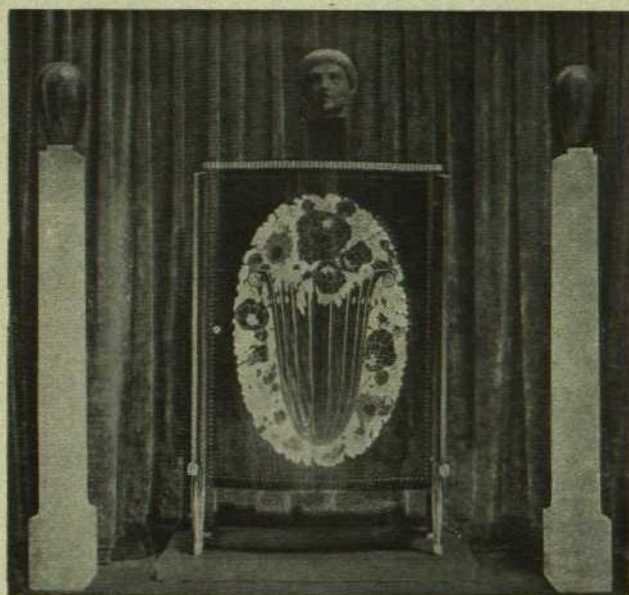
**DEPILATORIO
BORRELL**

Sens molèstia treu el pèl o pelussera
i mata la rel sens irritar el cutis

J. BORRELL

Assalt, 52 — BARCELONA
i en totes les perfumeries

F. GIMÉNEZ MOBLES DE TOTS
ELS ESTILS
I TAPISSERIA

REPRODUCCIÓ D'ANTI-
GUITATS : LAMPARES
DE PEU ETC., : FABRICA-
CIÓ PRÒPIA. ESPECIALI-
TAT EN ELS ENCÀRRECS

TALLERS I EXPOSICIÓ:
MALLORCA, 282
TELÉFON 2722 G.
BARCELONA

Coquetones

Espardenyes

per a platja i camp

SENYORETES!

no deixeu d'usar-les
durant el vostre estiu

DE VENDA:

CASA MEIX

Passeig de Gràcia, 42, i Banys Nous, 12

**PROJECTES
DECORATIUS**

M. MENSA

Acadèmia Baixas
Carrer del Pi, n.º 1

**DIRECCIÓ
ARTÍSTICA**

Clínica del Gos
Gras i Vilaró

CONSULTES de 3 a 5
CALABRIA, 94, primer

YOST

La màquina
d'escriptura
més clara

REMINGTON - PORTATIL

La millor mà-
quina de viatge

The Peninsular Import Company, S. A.

BARCELONA
RONDA S. PERE, 54

MADRID
BARQUILLO, 4

Gastrobiol Rossell

MEDICACIÓ ESPECIFICA
CONTRA LES MALALTIES
DE L'ESTOMAC
I INTETINS

DE VENDA:

Farmàcia Internacional - Rambla del Centre, 17 - BARCELONA

ANELLS DE PROMETATGE

Manel Valentí

Passeig de Gràcia, 24, interior

Barcelona

Sempre esvelta

Per a evitar la dilatació dels teixits (ventre), vostè deu usar el cenyidor GLAXIS. Confeccionat al teler en combinació elàstica de resistència. Substitueix amb superior avantatge la cotilla. Pes ploma. Per aquesta característica no li ocasionarà la menor molèstia. Demani fullets, adjuntant segell de correus de 35 cèntims a

Institut Ortopèdic
Sabatè i Alemany
Canuda, 7 - Barcelona

Sarna i Ronya

es curen en 10 minuts amb l'acreditat

SULFURETO CABALLERO

CROSTES - PEGADELLA
ERUPCIIONS DELS INFANTS
es curen amb rapidesa amb
DEPURATIU INFANTIL
i **PASTA POROSA**

VENDA:

Farmàcia Caballero
ASSALT, 86. — BARCELONA
I A TOT ARREU

Institut Mèdico-Pedagògic

per a nens i nenes atrassats,
amb malalties nervioses, com-
tics, defectes del llenguatge.

Metge Director: **Dr. CORDOBA**

C. BRUSSEL·LES (GUINARDÓ)
BARCELONA

FÈLIX TOMÀS

Joier

Diputació, 221-223, pral., 1.^a
Telèf. 3712 A - BARCELONA

Joies d'adreç i de fantasia
Parelles i solitaris : Pro-
jectes i pressupostos per
a la reforma de joies :
Serveis de calè, tocador,
taula i coberteries : Cris-
talls ricament tallats,
amb muntures plata llei
PREUS MOLT MODERATS

Disculpi senyalar-lo

però desitgem recordar-
li que el bon calçat me-
reix un bon tracte.

Llustri'l amb

2 EN 1

DIPOSITARI PER A ESPANYA
GUARD SCHIERLOH - Plaça Moncada, 5 - BARCELONA

**MAQUINAS
PARLANTES**

**Y
DISCOS**

CÉSAR VICENTE
★ PASEO DE GRACIA 4 ★
Sucursal en Madrid: Montera 22

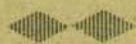
Agencia Lanterna - Empresa anunciadora NEW-YORK

Les Ondulacions Permanents

i aplicacions
de Henné **Santió**

són les preferides de les senyores de bon gust

RAMBLA DE CATALUNYA, 46. Entr.
TELÈFON 436 A.
BARCELONA

Pianos
“Pianoles,”

Pianos Elèctrics

Pianos «Steinway & Sons»

Vendes - Lloguers

Rotllos - Venda i abono

Vàlvules «Micro-Iza-
bal» i «Universal»

Bonsuccés, 5

Barcelona

**El seu fill està indefens contra
les mosques i els mosquits
portadors de contagis.**

Destruïxi ls amb

FLY-TOX

L'insecticida ideal per a la llar

FLY-TOX no és inflamable.

FLY-TOX no taca.

FLY-TOX no intoxica.

...

VENDA A TOTES LES BONES
DROGUERIES D'ESPANYA

FLY-TOX

FLASCÓ DE CRISTALL. ETIQUETA BLAVA

REPRESENTANT GENERAL:

XAVIER COLL - Còrsega, 269 - Barcelona

